

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛОПАРЕ 2026 - 2032. ГОДИНЕ

СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

НАЦРТ

Општински развојни тим

Лопаре, 2026. године

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	5
2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА	5
2.1.1. Географски положај и природне карактеристике	5
2.1.2. Административно уређење општине Лопаре	5
2.1.3. Демографске карактеристике и кретања	6
2.1.4. Тржиште рада	11
2.1.5. Преглед стања локалне економије	16
2.1.6. Преглед стања у области друштвеног развоја	24
2.1.7. Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга	43
2.1.8. Стање животне средине	50
2.1.9. Општинска управа	53
2.1.10. Просторно-планска основа	54
2.1.11. Анализа буџета општине Лопаре	54
2.2. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ	59
2.2.1. SWOT анализа	59
2.2.2. Стратешки фокуси	61
2.2.3. Визија и стратешки циљеви	63

Напомена: Сматра се да сви изрази употребљени у мушком граматичком роду у овом документу односе без дискриминације и на жене

1. УВОД

Стратегија развоја општине Лопаре за период 2026-2032. година (у даљем тексту: Стратегија) је кључни стратешко-плански документ општине Лопаре, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице, информише свеукупну јавност и приватне улагаче о будућем развојном путу општине, те представља основу за израду циљева, мјера, планова и програма у појединим секторима. Стратегија обухвата економску, друштвену и област заштите животне средине, а израђена је као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицање локалних снага, али као и одговор на изазове будућег развоја локалне заједнице.

Стратегија је припремљена у складу са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број: 63/21) и Уредбом о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број: 94/21).

При изради документа Стратегије, сходно члану 4. Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској приликом израде овог документа водило се рачуна о начелима система стратешког планирања и управљања развојем и то:

- начело хоризонталне и вертикалне усклађености и координација процеса стратешког планирања и управљања развојем између републичких органа управе и јединица локалне самоуправе,
- начело одговорности, ефективности и ефикасности републичких органа управе и јединица локалне самоуправе у процесима стратешког планирања и управљања развојем,
- начело јавности, транспарентности и партнерства са представницима пословне и академске заједнице, невладиног сектора, других интересних група и грађана и медија, у одређивању развојних приоритета,
- начело социјалне укључености, равноправности полова и једнаких могућности,
- начело одрживог развоја.

Носилац израде Стратегије је Општински развојни тим са секторским групама, а учесници у процесу израде су биле све заинтересоване стране општине Лопаре као социо-економски партнери ове локалне заједнице, као и чланови Савјетодавног одбора грађана општине Лопаре. Стратегија је усклађена са релевантним стратегијама других нивоа власти у Републици Српској и Босни и Херцеговини, обавезама произашлим из процеса европских интеграција, те Циљевима одрживог развоја Уједињених нација (енг. Sustainable Development Goals – СДГ) дефинисаним у нацрту Оквир за циљеве одрживог развоја (енг. Агенда 2030) Босне и Херцеговине.

У креирању садржаја Стратегије развоја водило се рачуна о интеграцији економских, друштвених и еколошких захтјева развоја, како би се будући економски просперитет остваривао уз очување природних ресурса, те обезбјеђење истих права за све друштвене групе. Такође, у процесу је примјењен партиципативни приступ, јер су поред Општинског развојног тима формиране Секторске групе за економски развој, друштвени развој и заштиту животне средине, у које су укључени сви кључни развојни актери са подручја општине.

Предуслов квалитетне и правовремене имплементације Стратегије у наредном периоду и даље представља препознавање њеног значаја од стране свеукупне локалне заједнице и виших нивоа власти, али и јачање Стратегијом предвиђених механизма за њено спровођење, извјештавање, допуњавање и свеукупну операционализацију, а што је задатак који Општини, али и свим другим актерима у локалној заједници, предстоји и у наредном периоду.

Израда Стратегије развоја Општине Лопаре за период 2026-2032. година подржана је у оквиру *Gender Equality Accelerator Joint Programme* (GEA JP), који заједнички проводе *United Nations Development Programme* (UNDP), UN Women, *United Nations Children's Fund* (UNICEF) и *United Nations Population Fund* (UNFPA), уз финансијску подршку Европске уније, Владе Шведске и Владе Данске.

Садржај овог документа, као и ставови и мишљења изнесени у њему, представљају искључиву одговорност Општине Лопаре и не одражавају нужно ставове GEA JP партнера нити донатора Програма.

2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

2.1.1. Географски положај и природне карактеристике

Општина Лопаре се налази у сјевероисточном дијелу Републике Српске (РС) и Босне и Херцеговине. Заузима површину од 299,8 km² и граничи се с општинама Угљевик и Бијељина у РС, Теочак, Сапна, Тузла и Челић у Федерацији Босне и Херцеговине (ФБиХ), те са Брчко Дистриктом.

Подручје општине Лопаре је већином руралног карактера. Најнижа надморска висина је 179 m, а највиша је 843 m. Просјечна надморска висина на подручју општине Лопаре је око 380 m.

Територија општине Лопаре је повезана магистралним и регионалним путевима са другим локалним заједницама. Од Брчког је удаљена 30 км, Тузле 25 км, а од Бијељине 45 км. Такође, од границе са Европском унијом је удаљена 30 км. Од аеродрома у Тузли удаљена је 45 км, а од аеродрома у Сарајеву и Београду 160 км.

Слика 1. Географски положај општине Лопаре

Подручје општине карактерише умјерено-континентална клима. Лјета су топла, а релативно хладне зиме. Годишња количина падавина износи од 750–1000 mm и оне су распоређене неравномјерно. Услјед глобалних климатских промјена све чешће долази до екстремних температура ваздуха, посебно у прољетном и љетном периоду.

На територији општине налазе се разноврсни природни ресурси значајни за опстанак људи и развој овог подручја као што су пољопривредно земљиште, шуме и камен. Истраживња која су последњих година вршена на Мајевици су показала, према незваничним информацијама, постојање и других руда (магнезијума, литија, бора и др.).

2.1.2. Административно уређење општине Лопаре

Општина Лопаре је основна територијална јединица локалне самоуправе која у оквиру својих надлежности регулише и управља јавним пословима, а грађани ове општине непосредно или посредством демократски изабраних представника, учествују у остваривању заједничких и општих интереса и потреба. Општина Лопаре налази се у ентитету Република Српска, у држави Босни и Херцеговини.

Према административно-територијалној подјели општину Лопаре чине 28 насељених мјеста организована у 24 мјесне заједнице.

Насељена мјеста су: Бобетино Брдо, Бријест, Брусница, Вакуф, Вукосавци, Јабланица, Козјак, Коњиковићи, Корај, Кореташи, Лабуцка, Липовице, Лопаре, Лукавица, Мачковац, Милино Село, Миросавци, Мртвица, Пељаве, Пипери, Пирковци, Подгора, Потраш, Прибој, Пукиш, Пушковац, Смиљевац, Тобут.

2.1.3. Демографске карактеристике и кретања

По службеном попису становништва из 1991. године, општина Лопаре је имала 32.537 становника, распоређених у 40 насеља, од чега 18.243 Срба, 11.990 Бошњака, 1.263 Хрвата и 1.041 „осталих“. Послије рата и потписивања Дејтонског споразума, већи дио општине Лопаре ушао је у састав Републике Српске. Важно је истаћи да је током 1992. године, површина Општине смањена за око 30%, те да готово трећина пријератних становника општине Лопаре данас живи у сусједној општини Челић у Федерацији БиХ. Према расположивим подацима, на данашњој територији општине је 1991. године живјело 21.405 становника. Од тога броја, већину становника (83,91%) су чинили Срби, 11,86% становника су чинили Бошњаци, 0,3% Хрвати и 3,93% становници из реда осталих.

У последњих неколико година може се уочити значајано смањење броја становника у општини Лопаре. Према званичним статистичким подацима, у периоду 2013-2024. године, процијењени број становника је имао континуиран тренд смањења, тако да је у 2024. години број становника износио 12.404, а што значи да је мањи за 15,55% у односу на 2013. годину када је на територији општине Лопаре било 14.689 становника према попису извршеном те године. Удио жена у укупном становништву је у 2024. години (48,72%) и даље мањи у односу на удио мушкараца (51,28%), и примјетно је да се та разлика повећава у корист мушке популације у односу на 2013. годину (50,22%). Пад удјела жена у популацији са негативним наталитетом представља значајан развојни сигнал. Када се у комбинацији са негативним миграционим салдом удио жена смањује брже од удјела мушкараца, ради се о родно заснованој селективној миграцији — претежном одласку жена, нарочито млађе и образованије популације. Ова појава директно утиче на наталитет, доступност радне снаге у „женски“ доминантним секторима (здравство, образовање, услуге), и дугорочну одрживост локалне економије и јавних услуга. Ова појава ће бити узета у обзир приликом дефинисања стратешких приоритета у каснијим дијеловима документа.

Када је у питању број домаћинстава, издвајају се три насељена мјеста: Лопаре, Прибој и Корај. Према подацима за 2013. годину око 79,20% становништва насељава рурална подручја, док 20,8% насељава урбана подручја. Наведени подаци указују на то да је густина насељености у општини Лопаре око 41 становник по km², што указује на то да је мања од просјечне густине насељености на територији Босне и Херцеговине (процјена: око 55 становника по km²), али и од просјечне густине насељености Републике Српске (процјена: око 45 становника по km²). Подаци показују да је у односу на 1991. годину дошло до значајног опадања удјела становника млађе животне доби у укупном броју становника, док се у истом временском периоду проценат становништва старије животне доби знатно повећао. На низак проценат становништва млађег од 14 година указује негативна стопа природног прираштаја која је у 2024. години износила -7,33 промила.

Табела 1. Старосна и полна структура становништва у општини Лопаре у периоду 2019-2022. године и упоредни преглед са 2013. годином (Попис 2013.)

Старосна структура	2013.			2021.			2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
0-14	910	841	1.751	599	579	1.178	587	540	1.127	561	509	1.070	535	483	1.018
15-64	5.259	4.792	10.051	4.615	4.019	8.634	4.504	3.941	8.445	4.424	3.861	8.285	4.350	3.754	8.104
65+	1.208	1.679	2.887	1.419	1.726	3.145	1.437	1.726	3.163	1.440	1.752	3.192	1.476	1.806	3.282
Све укупно	7.377	7.312	14.689	6.633	6.324	12.957	6.528	6.207	12.735	6.425	6.122	12.547	6.361	6.043	12.404

Извор: Завод за статистику Републике Српске, Градови и општине Републике Српске, Бањалука

Евидентно је да се старосна структура становништва мијења у правцу повећања учешћа старије и смањења учешћа млађе популације, тако да је у 2024. години удио становника старијих од 65 година износио 26,46%, док је у 2013. години био 19,65%.

Структура становништва по полу показује да је становништво женског пола бројније у старосној групи преко 65 година. Када је у питању старосна структура становништва, током посматраног периода евидентан је тренд смањења популације у старосној групи до 14 година, док је популација 65 и више година у сталном порасту. Томе у прилог говоре и подаци Завода за статистику РС за 2024. годину према којима је просјечна старост становника у општини Лопаре износила 48,2 године, а што је знатно изнад просјека за Републику Српску који износи 44,15 године.

У периоду 2013-2024. године, вриједност природног прираштаја је негативна. У 2024. години је негативни природни прираштај износио -91.

Табела 2. Етничка структура становништва у општини Лопаре

Етничка структура	1991.	2013.		
	Σ	М	Ж	Σ
Срби	18.243	6.695	6.572	13.267
Бошњаци	11.990	646	664	1.310
Хрвати	1.263	9	39	48
Остали	1041	16	15	31
Укупно	32.537	7.366	7.290	14.656

Извор: Књига: "Национални састав становништва - Резултати за Републику по општинама и насељеним мјестима 1991.", статистички билтен бр. 234, Издање Државног завода за статистику Републике Босне и Херцеговине, Сарајево. и Завод за статистику Републике Српске

Из наведене табеле је видљиво да је број становника на подручју општине Лопаре значајно мањи у односу на 1991. годину, јер је 1992. године површина Општине смањена за око 30%, и формирана Општина Челић. Поред осталих фактора који су утицали на тренд пада становништва на подручју општине Лопаре, издвајање општине Челић, чини тешко упоредивим податке из два упоредна пописа: 1991. и 2013. године.

Табела 3. Број становника у урбаним и руралним насељима

Географска распоређеност	1991.*	2013.**			2013.***
	Σ	М	Ж	Σ	Σ
Урбано	1.720	1.458	1.598	3.056	2.447
Рурално	18.568	5.919	5.714	11.633	12.910
Укупно	20.288	7.377	7.312	14.689	15.357

Извор: *Агенција за статистику БиХ, **Завод за статистику Републике Српске ; ***Агенција за статистику БиХ

Број становника општине Лопаре према попису из 2013. године се разликује према извору података, тако да према објављеним подацима од стране Републичког завода за статистику Републике Српске број становника општине Лопаре по попису из 2013. године износи 14.689 становника, а према објављеним подацима од стране Агенције за статистику БиХ број становника општине Лопаре по попису из 2013. године износи 15.357 становника.

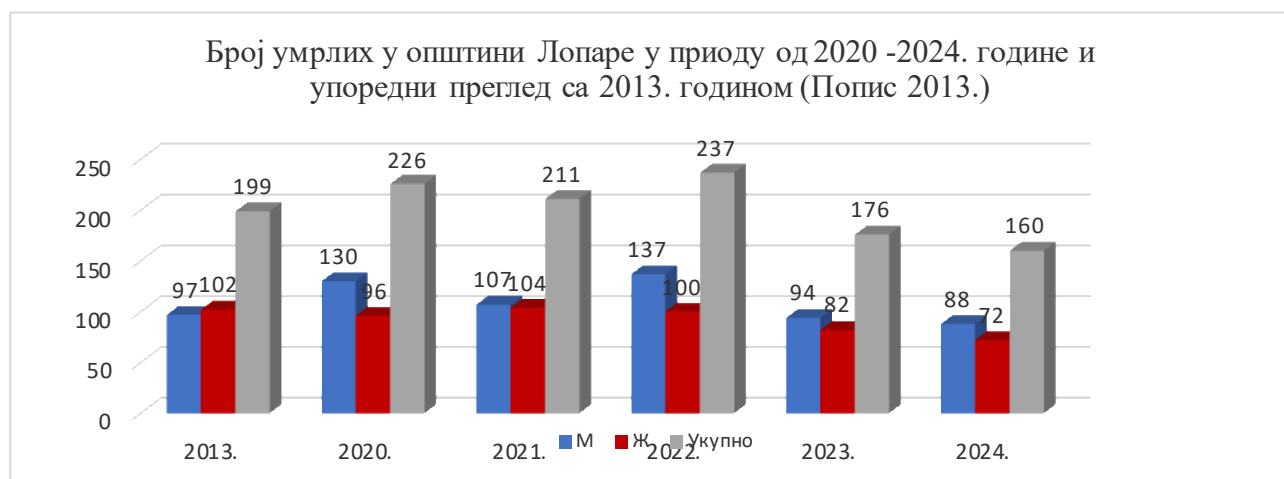
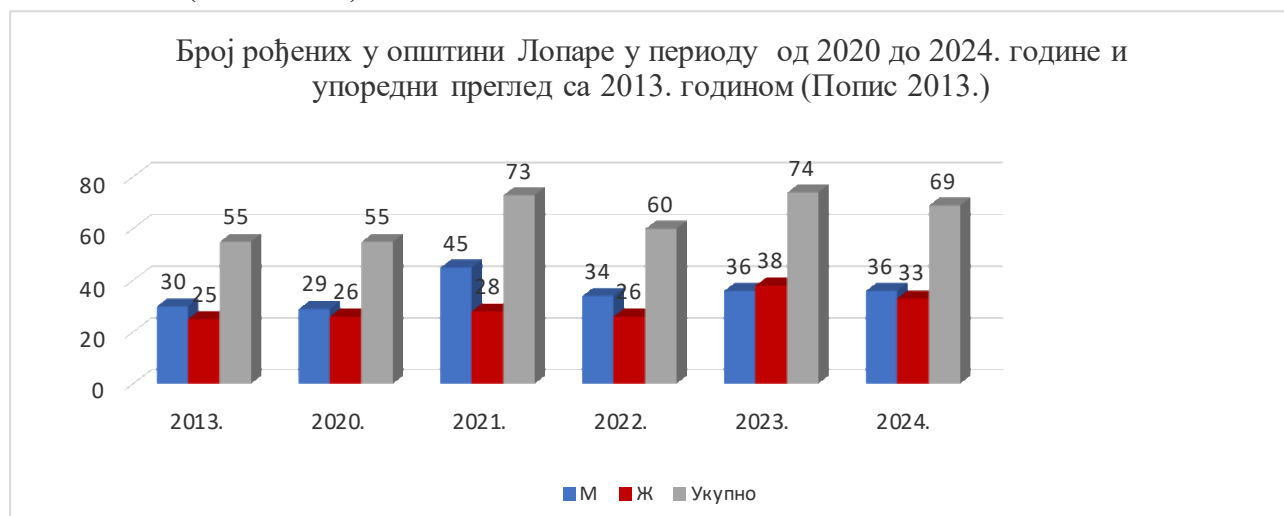
Табела 4: Преглед броја становника по мјесним заједницама према попису 2013. године

РБ	Назив мјесне заједнице	Површина (у м2)	Број становника	Број домаћинстава
1	Бобетино Брдо	7.395	393	141
2	Брусница	8.541	367	131
3	Јабланица	24.090	850	284
4	Коњиковићи	1.617	40	14
5	Корај	21.027	1.312	432
6	Кореташи	4.963	343	116
7	Козјак	3.042	244	70
8	Лабуцка	9.219	274	98
9	Липовице	8.541	329	110

10	Лопаре	33.637	3.056	1.058
11	Мачковац	3.043	151	63
12	Мирино Село	11.723	378	140
13	Миросавци	8.888	284	111
14	Мртваца	12.233	532	199
15	Пељаве	6.354	528	184
16	Пипери	13.177	908	279
17	Пирковци	12.630	626	205
18	Подгора*	20.496	253	101
19	Прибој	19.796	1.472	529
20	Пукиш	4.068	147	57
21	Пушковац	12.925	498	155
22	Тобут	28.136	1.146	413
23	Вакуф	5.844	196	77
24	Вукосавци	5.690	362	114
*	Завршје	1,98	-	-
Укупно		287.075	14.689 (12.392)	5.081 (4.229)

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Слика 2. Број рођених и умрлих у општини Лопаре у периоду 2020-2024. године и упоредни преглед са 2013. годином (Попис 2013.)

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Стопа природног прираштаја у 2024. години је износила -7,33 промила¹, што је алармантан податак ако се узме у обзир да се у земљама у развоју та стопа креће између 20 и 30 промила. Међутим, треба истаћи да ови званични показатељи не приказују стварно стање у општини, с обзиром на то да породиље из лопарске општине одлазе у породилишта у Бијељини и Брчком, те одређени број дјеце остаје уписан у другим општинама. Податке или процјене о броју рођене дјеце која су уписана у другим општинама није могуће обезбиједити, јер нема усклађених званичних евиденција, а један број особа са подручја општине Лопаре има и пријављено привремено пребивалиште на подручју других општина. Подаци се исправљају накнадно, а најчешће тек приликом уписа дјеце у основну школу.

Миграциона кретања

Према процјенама Републичког завода за статистику Републике Српске, миграциони салдо општине Лопаре од 2013. године до 2024. године је негативан, с тим да је једино у 2020. години миграцијски салдо био 0, а претпоставка је да је разлог за то што је у тој години била пандемија корона вируса, те је становништво било ограничено по питању иселјавања.

Табела 5. Миграциона кретања за општину Лопаре за период 2013-2024. година

Година	Број досељених				Број одсељених				Салдо
	Укупно	из ФБиХ	из Брчко Дистрикта	из других опш. РС	Укупно	у ФБиХ	из Брчко Дистрикта	у друге опш. РС	
2013.	116	37	49	30	142	19	25	98	-26
2014.	87	35	19	33	136	27	17	92	-49
2015.	65	18	21	26	198	20	57	121	-133
2016.	124	34	36	54	174	15	34	125	-50
2017.	91	34	16	41	145	13	43	89	-54
2018.	67	19	14	34	162	18	48	96	-95
2019.	65	21	8	36	139	14	38	87	-74
2020.	124	16	32	76	124	12	42	70	0
2021.	70	10	19	41	154	10	43	101	-84
2022.	86	19	30	37	131	12	38	81	-45
2023.	95	20	25	50	146	19	31	96	-51
2024.	95	14	26	55	138	18	22	98	-43

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Не постоје званични подаци, али по процјени и тренутној бази података која се води у Општинској управи у дијаспори се налази преко 5.000 становника наше општине. Од 2010. године, побољшана је сарадња Општине Лопаре са дијаспором у Швајцарској, када је формирано Удружење Мајевичана у Швајцарској, док се у другим државама успоставља појединачна сарадња дијаспоре са општином или преко других удружења.

Закључак: Анализа демографских кретања указује да се општина Лопаре суочава са израженим и дуготрајним негативним демографским трендовима. У периоду након 1991. године, уз утицај ратних дешавања, територијалних промјена и издвајања општине Челић, дошло је до значајног смањења укупног броја становника. Тај тренд се наставља и у посматраном периоду 2013–2024.

¹ Формула за израчунавање стопе природног прираштаја:

Стопа природног прираштаја= ((Број рођених(наталитет) – Број умрлих (морталитет))/просјечан број становника у посматраном периоду)*1.000=((69-160)/12.404=(-91)/12.404*1.000= -7,33

године, са континуираним падом броја становника, негативним природним прираштајем и израженим негативним миграционим салдом.

Посебно забрињавајуће је погоршање старосне структуре становништва, које се огледа у смањењу учешћа младих и радно способних категорија, уз истовремено повећање удјела старије популације. Ови процеси додатно су појачани интензивним исељавањем, што потврђује и значајан број становника у дијаспори. Као резултат, општина улази у фазу демографског старења и депопулације, што директно утиче на расположивост радне снаге, одрживост локалне економије и функционисање јавних услуга.

Истовремено, изражена рурална структура насељености и ниска густина насељености додатно усложњавају изазове у планирању развоја и пружању услуга.

Укупно посматрано, демографски трендови у општини Лопаре представљају један од кључних развојних изазова, који захтијева системски и дугорочан приступ, са фокусом на задржавање становништва, подстицање наталитета, јачање локалне економије и активније укључивање дијаспоре у развојне процесе. Демографска анализа такође указује да жене чине мањи и опадајући удио у популацији општине, што је нетипично за руралне средине у Републици Српској. У контексту стратешких интервенција, ово значи да мјере усмјерене искључиво на подстицање наталитета имају ограничен ефекат уколико нису комплементиране мјерама које задржавају жене у заједници - приступом квалитетнијем запослењу, услугама предшколског васпитања и образовања, сигурности, и могућностима за активно учешће у јавном животу.

2.1.4. Тржиште рада

Запосленост

Основни индикатори указују на веома тешку ситуацију на тржишту рада на подручју општине Лопаре. Економија општине Лопаре је прошла кроз драматичне промјене и тренутни број запослених није ни близу пријератног броја запослених. Број регистрованих запослених лица се смањује, али и број регистрованих незапослених лица.

Табела 6. Укупан број запослених и полна структура запослених у периоду 2005-2024. године

Година	Пол		Укупно
	мушки	женски	
2005.	944	591	1.535
2006.	888	597	1.485
2007.	803	576	1.379
2008.	728	568	1.296
2009.	698	532	1.230
2010.	654	500	1.154
2011.	617	468	1.085
2012.	578	472	1.050
2013.	565	480	1.045
2014.	551	479	1.030
2015.	553	480	1.033
2016.	563	492	1.055
2017.	576	507	1.083
2018.	638	495	1.133
2019.	711	506	1.217
2020.	724	500	1.224
2021.	769	463	1.232
2022.	786	528	1.314
2023.	725	532	1.257
2024.	687	550	1.237

Извор: Републички завод за статистику РС, Градови и општине Републике Српске, 2024.

Из презентоване табеле видљиво је да се број запослених лица смањује све до 2016. године када долази до раста евидентираних броја запослених, с тим да већ у 2023. години долази поново до благог пада. Важно је истакнути да извори дају податке који се разликују, (евиденције Пореске управе и објављени подаци Републичког завода за статистику РС), па је веома тешко дати поуздане закључке у вези са кретањем броја запослених лица, као и закључке о кретању других економских показатеља. То представља једну од најзначајних препрека у анализирању свих економских, али и индикатора из других области. Неопходно је предузети подстицне мјере и на локалном и на републичком нивоу како би се ова тенденција смањења броја запослених лица зауставила, али је императив имати поуздане и тачне податке.

Табела 7. Број запослених у привредним друштвима - класификовани по дјелатностима

Година	2023.			2024.		
ВРСТА ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
Пољопривреда, шумарство и риболов А	36	6	42	36	6	42
Вађење руда и камена В	0	0	0	0	0	0
Прерађивачка индустрија С	189	64	253	156	55	211

Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација D	21	1	22	87	32	119
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатност санације (ремедијације) E	19	6	25	17	6	23
Грађевинарство F	39	4	43	41	4	45
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала G	109	126	235	50	88	138
Саобраћај и складиштење H	31	6	37	30	8	38
Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство I	25	22	47	24	20	44
Информације и комуникације J	5	4	9	4	4	8
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања K	1	5	6	1	5	6
Пословање некретнинама L	0	0	0	0	0	0
Стручне, научне и техничке дјелатности M	11	2	13	10	2	12
Административне и помоћне услужне дјелатности N	3	1	4	3	1	4
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање O	107	59	166	107	62	169
Образовање P	72	119	191	65	120	185
Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада Q	33	79	112	28	92	120
Умјетност, забава и рекреација R	9	18	27	17	35	52
Остале услужне активности S	15	10	25	11	10	21
Дјелатности домаћинства код послодавца; дјелатност домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за споствену употребу T	0	0	0	0	0	0
Укупно	725	532	1.257	687	550	1.237

Извор: Републички завод за статистику РС, Градови и општине Републике Српске, 2023. и 2024., стр.38

Незапосленост

На евиденцији Завода за запошљавање – Биро Лопаре у 2024. години број регистрованих новопријављених незапослених лица је 301 (од тога 138 жена). У истом периоду је са евиденције одјављено 357 лица (од тога 166 жена). Број лица на евиденцији Бироа Лопаре са 31.12.2024. је 601 (од тога 309 жена).

Према квалификационој структури највише је КВ радника (198), затим техничара ССС (172), а потом неквалификованих радника (133). Такође, значајан је број регистрованих незапослених лица са високом стручном спремом (67) и Мастер (9). Квалификациона структура незапослених лица, у великој мјери не одговара потребама тржишта и због чега је неопходно да се врши преквалификација и доквалификација радне снаге, као и промјена уписне политике у средњој школи, што је дугогодишњи проблем.

Када је у питању запосленост по споловима, расподјела по секторима је значајно неравномјерна. Жене су мање заступљене у производним и техничким секторима: у пољопривреди, шумарству и рибарству чине 14%, у грађевинарству 9%, у саобраћају 21%, у производњи и снабдијевању електричном енергијом 27%, док са друге стране доминирају у тзв. „женским“ секторима: здравство и социјални рад 77%, образовање 65%, трговина 64%, умјетност, забава и рекреација 67%.

Ова разлика може имати значајне развојне посљедице: концентрација жена у јавним услугама (образовање, здравство) са по правилу нижим зарадама у односу на производне секторе, додатно слаби економски положај жена. Истовремено, евидентно смањење броја жена у укупној популацији становништва може утицати на недостатак особља у наведеним секторима. Ниска заступљеност жена у појединим гранама привреде, указује на потребу за циљаним мјерама преквалификације и подршке за улазак жена у нетрадиционална занимања..

У наредној табели дата је квалификациона структура евидентираних незапослених лица.

Табела 8. Број регистрованих незапослених лица према образовној структури у периоду 2019-2024. године (квалификациона структура)

Квалификациона структура	Број регистрованих незапослених					
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Без школе	0	1	2	2	2	2
НК	807	167	141	152	150	133
ПК	34	13	9	10	11	11
КВ	486	280	225	228	215	198
ССС	400	250	227	182	192	172
ВКВ	8	7	6	6	7	7
ВШС	7	5	6	3	2	2
ВСС	102	104	107	85	74	67
Мастер	6	6	4	4	4	9
Магистри	1	0	0	0	0	0
Доктори наука	0	0	0	0	0	0
Укупно:	1.851	833	727	672	657	601

Извор: Завод за запошљавање РС, Биро Лопаре

Према евиденцији Завода за запошљавање – Биро Лопаре број регистрованих незапослених се смањује, дијелом због измјене законских аката који регулишу ову област, а дијелом што се смањује број становника, јер одлазе у друге земље ради запослења. Највише је незапослених КВ радника (198) и незапослених са средњом стручном спремом (172). Такође, значајан је број регистрованих неквалификованих незапослених лица (133), али и незапослених са високом стручном спремом (67).

Табела 9. Компаративни преглед регистрованих незапослених лица и њихова старосна структура у периоду од 2019-2024. године

Старосна доб	Број регистрованих незапослених					
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
18 – 20	34	13	12	8	10	11
20 - 24	112	73	50	28	31	20
24 - 30	215	124	129	94	87	71
30 - 35	127	81	69	65	67	60
35 - 40	153	65	59	70	67	62
40 - 45	184	77	58	55	54	43
45 - 50	210	82	57	61	61	60
50 - 55	271	123	102	88	62	69
55 - 60	304	120	113	108	114	106
60 - 65	241	75	78	95	102	97
У 65-ој	0	0	0	0	2	2
Укупно:	1.851	833	727	672	657	601

Извор: Завод за запошљавање РС, Биро Лопаре

У табели број 9. дати су подаци и о старосној структури регистрованих незапослених, гдје је видљиво да је највећи број незапослених у старосној доби од 55 до 60 година и да се број незапослених лица повећава са њиховим годинама живота.

Просјечне плате

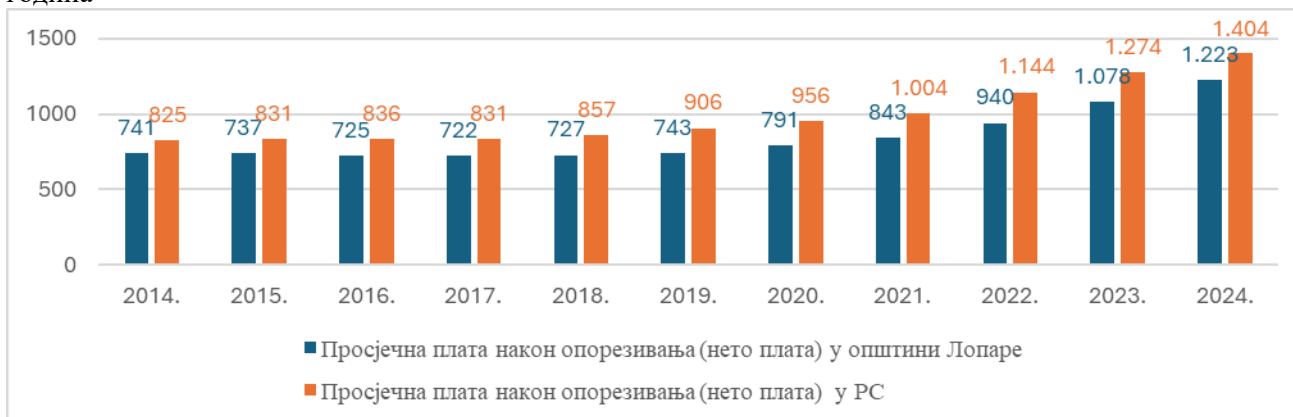
Када посматрамо податке о просјечним нето платама у општини Лопаре, у периоду 2014 – 2024. године, важно је истаћи да су просјечне нето плате у овом периоду повећане за 65,05%, а бруто плате за 56,74%. Ипак, просјечна плата након опорезивања (нето плата) у општини Лопаре константно је нижа од просјека за Републику Српску што је евидентно из података који слиједе.

Табела 10. Просјечна плата након опорезивања (нето плата) и бруто плата у општини Лопаре и у Републици Српској за период 2014 – 2024. године

Општина Лопаре	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Просјечна плата након опорезивања (нето плата)	741	737	725	722	727	743	791	843	940	1.078	1.223
Просјечна бруто плата	1.195	1.177	1.152	1.147	1.138	1.137	1.222	1.303	1.419	1.634	1.873
Просјечна плата након опорезивања (нето плата) у РС	825	831	836	831	857	906	956	1.004	1.144	1.274	1.404
Просјечна бруто плата у РС	1.334	1.341	1.344	1.331	1.358	1.407	1.485	1.546	1.730	1.937	2.146

Извор: Градови и општине Републике Српске, 2022, стр.107, Републичког завода за статистику РС

Графикон 3. Просјечна нето плата у Републици Српској и општини Лопаре за период 2014 – 2024. година

Извор: Републички завод за статистику РС

Закључак: Тржиште рада у општини Лопаре карактеришу дугорочно неповољни трендови, са ниским нивоом укупне запослености, ограниченом привредном базом, неуједначеним бројем жена запослених по секторима (највише је запослено у образовању а најмање у реалном сектору), нижа стопа запослености жена у односу на мушкарце, значајан удио високо образованих жена међу регистрованим незапосленим лицима. . Иако је број незапослених значајно смањен у посматраном периоду, он је више посљедица депопулације и иселавања него стварног раста запослености.

Структура запослености указује на слабљење производних дјелатности, док је присутна значајна неусклађеност између квалификација радне снаге и потреба тржишта.

Додатни изазови су неповољна старосна структура незапослених и ниже плате у односу на републички просјек, а посебно ограничење у анализи представља полна неосјетљивост, неусклађеност и непоузданост појединих статистичких података, што отежава доношење прецизних закључака и креирање адекватних политика

Укупно, стање на тржишту рада указује на потребу за циљаним мјерама усмјереним на развој привреде, усклађивање образовања са потребама тржишта и задржавање радно способног становништва. Такође, постоји потреба за циљаним мјерама запошљавања и економског оснаживања жена, посебно у руралним мјесним заједницама. У наредном стратешком периоду неопходно је успоставити систематско праћење показатеља тржишта рада разврстаних по полу као основу за креирање и евалуацију јавних политика.

2.1.5. Преглед стања локалне економије

Пословни субјекти и предузетништво

Општина Лопаре спада у изразито неразвијене општине у РС, а према доступним подацима економска ситуација се у протеклом периоду незнатно побољшава. Број пословних субјеката, према подацима објављеним у публикацији „Градови и општине Републике Српске“, Републички завод за статистику РС, је у периоду 2014-2024. година, имао тренд раста. Републички завод за статистику РС у својој публикацији „Градови и општине Републике Српске“ је објавио следеће податке:

Табела 12. Пословни субјекти на подручју општине Лопаре 2014-2024.

Општина Лопаре	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број пословних субјеката	153	160	166	170	174	181	185	193	201	208	210

Извор: Републички завод за статистику РС, Градови и општине Републике Српске,

Табела 13: Број пословних субјеката према подручјима КД - стање 31. децембар 2024. године

ВРСТА ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	Број пословних субјеката Општина Лопаре порема подручјима дјелатности у 2024.
Пољопривреда, шумарство и риболов A	14
Вађење руда и камена B	1
Прерађивачка индустрија C	33
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација D	2
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатност санације (ремедијације) E	5
Грађевинарство F	19
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала G	43
Саобраћај и складиштење H	5
Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство I	6
Информације и комуникације J	2
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања K	0
Пословање некретнинама L	0
Стручне, научне и техничке дјелатности M	5
Административне и помоћне услужне дјелатности N	1
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање O	2
Образовање P	4
Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада Q	11
Умјетност, забава и рекреација R	13
Остале услужне активности S	44
Дјелатности домаћинства код послодавца; дјелатност домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу T	0
Укупно	210

Извор: Републички завод за статистику РС, Градови и општине Републике Српске, 2025.

Међутим, према подацима из регистра пословних субјеката који води Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге – АПИФ, број пословних субјеката на територији општине Лопаре у 2024. години је 120, а број заиста активних пословних субјеката је 53 (67 није активно).

Према врсти привредне дјелатности, на подручју општине Лопаре су најзаступљеније су: остале услужне дјелатности (20,95%), трговина на велико и мало (20,48%), прерађивачка индустрија (15,71%), грађевинарство (9,05%), пољопривреда и шумарство (6,67%). Међутим, структура привреде се континуирано мијења.

Највећи број већих индустријских капацитета је, након спроведене приватизације престао са радом. Међутим, током 2017. и 2018. године већи дио тих капацитета је поново стављен у функцију, и Највише је фирми из области металне и дрвне индустрије у којима је обновљена производња. Некадашња фабрика радијатора "Термал", сада је ради као фирма „Термал инт“ (власник „Термал инта“ купио и просторије бивше фабрике ДИТА), простор некадашње фабрике пољопривредних машина – ФПМ, данас је простор фирме „Термоелектро опрема“, затим у простору некадашње Фабрике столова и столица, данас су смјештене фирме „Поливита“, „Ђокић метал“.

У простору некадашњег Аутосервиса смјештена је фирма „Ентеријер Којић“, а у простору некадашње задруге „Букови“ у Бобетином Брду смјештена је Дестилерија „Епоха“. Такође, у простору некадашње Фабрике опекарских производа извршена је реконструкција простора за фирму „Fructum“. У некадашњем простору робне куће „Трговина“ отворен је „Корт маркет“.

Када се говори о предузетницима, у периоду 2014-2024. године, примјетан тренд смањења броја предузетника, а број регистрованих самосталних предузетничких радњи на подручју општине Лопаре у 2024. години износио је 140. Највише је регистровано у области трговине (50), занатства (40) и угоститељства (25). У 2024. години број новооснованих самосталних дјелатности био је 20, одјављених 17.

Табела 14. Број предузетничких радњи на подручју општине Лопаре – компаративни преглед за период 2014-2024.

Регистрована самостална дјелатност	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Трговина	55	58	58	52	57	58	57	43	47	50	50
Угоститељи	40	29	33	33	33	32	27	28	23	24	25
Саобраћај	16	16	15	11	14	13	10	11	12	10	13
Занатство	49	46	46	47	35	36	34	36	38	39	40
Остали	11	0	3	2	4	7	7	24	11	14	12
Укупно:	171	149	155	145	143	146	135	142	131	137	140

Извор: Регистар самосталних предузетничких дјелатности општине Лопаре
Одјељења за привреду и друштвене дјелатности општине Лопаре

Анализа предузетничког сектора на подручју општине Лопаре до сада није укључивала приказ података према полу. Према доступним подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности — број власница самосталних предузетничких радњи и оснивачица/директорица привредних друштава у 2024. години износи 38 предузетница од 140 регистрованих радњи. Жене се суочавају са специфичним баријерама приликом покретања и развоја пословања. Ове баријере, које су јединствене за простор цијеле БиХ, укључују: отежан приступ финансијским средствима (банкарски кредити често захтијевају колатерал у виду непокретности, чији је власник у руралним породицама претежно мушкарац), оптерећеност неплаћеним радом у домаћинству и бризи о члановима породице, мрежу пословних контаката којој жене имају мање приступа, традиционално окружење у којем се сматра да жена не може водити бизнис, итд..

Истовремено, општина Лопаре има специфичну предност у виду активне сарадње са дијаспором и значајног броја предузетничких иницијатива покренутих од стране повратника. Овај канал инвестиција може се циљано усмјерити и према подршци женском предузетништву, укључујући умрежавање са пословним женама у дијаспори. Подршка женском предузетништву, посебно у

руралним секторима (преради воћа, етно-туризму, рукотворинама, производњи здраве хране, итд.) има посебан потенцијал јер се ослања на постојеће капацитете, природне ресурсе и традицију општине Лопаре.

Спољнотрговински биланс

С обзиром да општина Лопаре спада у групу изразито неразвијених општина њено учешће у извозу према подацима Подручне привредне коморе Бијељина из табеле спољнотрговинске размјене у 2024. години није занемарљиво (1,18% учешће у укупном извозу ППК Бијељина), јер се од 2 града и 10 општина из регије налази се на 9. мјесту према проценту учешћа у укупном извозу односно укупној спољнотрговинској размјени ППК Бијељина (два града и десет општина сјевероистока Републике Српске).

Табела 15. Спољнотрговинска размјена за општину Лопаре 2018-2024. година

Општина Лопаре	Обим, у 000 КМ		Покривеност	Сладо
	Увоз	Извоз		
2018.	4.074	7.532	184,87%	3.458
2019.	6.149	9.659	157,08%	3.510
2020.	6.228	9 323	149,69%	3.095
2021.	5.008	12.072	241,05%	7.064
2022.	7.029	13.760	195,76%	6.731
2023.	3.300	12.838	389,03%	9.538
2024.	*2.416 **1.944	11.504	*476,41% **591,9 %	*9.094 **9.561

Извор: Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине, Подручна привредна комора Бијељина

Напомена: Подаци за 2024.годину увоз се разликују према извору података:

* Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине, Подручна привредна комора Бијељина;

** Републички завод за статистику РС

Табела 16. Спољнотрговинска размјена Лопара у 2024. години у односу на друге општине и градове

Град / Општина	Увоз	Учешће у увозу	(%)	Извоз	Учешће у извозу	(%)	Покривеност	Сладо	Увоз+ Извоз
Бијељина	936.483	74,78	12,30%	355.485	36,31%	6,77%	37,96%	-580.998	1.291.968
Угљевик	35.358	2,82	0,46%	7.021	0,72%	0,13%	19,86%	-28.337	42.379
Зворник	184.812	14,76	2,43%	462.322	47,22%	8,81%	250,16%	277.510	647.134
Пелагићево	6.888	0,55	0,09%	3326	0,34%	0,06%	48,29%	-3.562	10.214
Милићи	9.641	0,77	0,13%	16.327	1,67%	0,31%	169,35%	6.686	25.968
Сребреница	18.659	1,49	0,25%	44.210	4,52%	0,84%	236,94%	25.551	62.869
Братунац	13.126	1,05	0,17%	49.686	5,08%	0,95%	378,53%	36.560	62.812
Власеница	16.394	1,31	0,22%	13.291	1,36%	0,25%	81,07%	-3.103	29.685
Лопаре	2.416	0,19	0,03%	11.510	1,18%	0,22%	476,41%	9.094	13.926
Шековићи	2316	0,18	0,03%	9.246	0,94%	0,18%	399,22%	6.930	11.562
Осмаци	542	0,04	0,01%	77	0,01%	0,00%	14,21%	-465	619
Доњи Жабар	25.765	2,06	0,34%	6.517	0,67%	0,12%	25,29%	-19.248	32.282
Укупно ППК Бијељина	1.252.399	100%	16,45%	979.016	100%	18,65%	78,17%	-273.382	2.231.418
Укупно РС	7.612.277		100,00%	5.248.710		100,00%	68,95%	-2.363.567	12.860.987

Извор: Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине, Подручна привредна комора Бијељина

Остварене инвестиције

Значајан показатељ развоја пословне активности привредних субјеката представља и износ инвестиција у стална средства. У општини Лопаре у периоду 2013-2024. година, укупно је инвестирано 29,19 милиона КМ, а обим инвестиција у 2024. у односу на 2013. годину је већи за свега 2,83 пута, иако је у 2020. години обим инвестиција био много већи, што се види из графика који слиједи. Највеће инвестиције се односе на реконструкцију фабрике „Термал инт“, а затим подизање засада воћа у Мачковцу. Велики дио инвестиција се односи и на улагања дијаспоре, која је један од највећих инвеститора на подручју општине Лопаре

Општина Лопаре ће и у наредном периоду јачати сарадњу са дијаспором, у циљу даљег привлачења инвестиција дијаспоре у локални привредни развој.

Систем за подршку инвеститорима се развија и постоји потреба за додатним унапређењем, за брже давање информација инвеститорима, обезбеђења субвенција за отварање нових фирми, те припреме брошура за инвеститоре и сл. Треба напоменути да су у последњих неколико година у већој мјери изграђени капацитети локалне општинске администрације како би се на адекватан начин могло одговорити захтјевима инвеститора и привући и анимирати дијаспору да више улаже у локални развој општине.

Од 2012. године организује се манифестација Дани дијаспоре, која даје могућност презентовања могућих развојних потенцијала општине, увезивања потенцијалних инвеститора из дијаспоре са локалним привредницима уз информисање свих заинтересованих о заједничким пројектима, плановима и активностима локалне самоуправе и донатора као виших нивоа власти тако и међународних. Као резултат ове манифестације Лопаре су препознате као примјер добре праксе сарадње локалних и привредника из дијаспоре, што је омогућило и већи број инвестиција из дијаспоре које се реализују на локалном нивоу.

Слика 3. Вриједност остварених инвестиција у стална средства у хиљадама КМ у периоду 2013-2024. године за општину Лопаре

Извор: Завод за статистику Републике Српске

У протеклом периоду није било реализованих активности у дијелу изградње индустријске зоне, а за сада нема приоритетних пројектних активности које су планиране за наредни период имплементације Стратегије за ову област.

Пољопривреда

Општина Лопаре има значајне пољопривредне ресурсе. У 2024. години, 50% (12.462 ha) од укупних ораничних површина на подручју општине чине оранице и вртови (смањене за 2,4% у односу на 2013. годину), 15,2% су засијане површине (повећане за 6,6% у односу на 2013. годину), а 34,8% су незасијане оранице и угари (смањене за 5,9% у односу на 2013. годину).

Према расположивим подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности у 2024. години број регистрованих пољопривредних газдинстава износи 568, од чега су 42 комерцијална, а 526 некомерцијална пољопривредна газдинства.

Из презентованих података у табели која слиједи видљиво је да се у 2019. години (због промјене прописа који регулишу ову област) број регистрованих пољопривредних газдинстава смањено на 568, и да се од тада број регистрованих пољопривредних газдинстава не мијења значајно. У 2022. години укупан број пољопривредних газдинстава се повећао за 20, а у 2023. години се повећао за 57 пољопривредних газдинстава, што указује на пораст броја пољопривредних газдинстава и потенцијал за развој у општини Лопаре.

Табела 18. Табела пољопривредних газдинства општине Лопаре 2014-2024. године

Општина Лопаре	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број регистрованих пољопривредних газдинства	468	461	625	767	851	568	546	548	568	625	568
Некомерцијална пољопривредна газдинства	443	426	580	708	826	523	506	502	526	580	526
Комерцијална пољопривредна газдинства	25	35	45	59	25	45	40	46	42	45	42

Извор: Регистар пољопривредних газдинства Општине Лопаре Одјељења за привреду и друштвене дјелатности општине Лопаре

Анализа структуре носилаца пољопривредних газдинства показује да удио жена у вођењу пољопривредних газдинства износи 5,63% (32 жене носиоци пољопривредног газдинства, а од тога 6 комерцијалних). Неповољан удио жена као носилаца регистроване пољопривредне производње значајно је нижи од њиховог стварног учешћа у пољопривредном раду (мљекарство, сточарство, сјетва, њега усјева, берба, складиштење производа, прерада и продаја производа, итд.). Ово је појава у руралним срединама широм БиХ и Републике Српске, а не само Општине Лопаре, која се означава као „невидљиви рад“ жена у пољопривреди.

Табела 19. Преглед остварених приноса ратарских култура на подручју општине Лопаре (t) у периоду 2013-2024. године

	Пшеница	Кукуруз	Јечам	Кромпир
2013.	1.500	5.358	149	380
2014.	1.532	4.030	130	2100
2015.	1.380	6.132	54	261
2016.	1.500	8.522	81	300
2017.	2.530	6.240	158	200
2018.	2.120	9.381	180	273
2019.	2.435	8.225	175	240
2020.	2.360	8.550	165	250
2021.	2.065	8.250	160	230
2022.	2.100	8.100	110	210
2023.	1.800	7.600	100	200
2024.	400	6.250	120	550

Извор: Регистар пољопривредних газдинства Општине Лопаре Одјељења за привреду и друштвене дјелатности општине Лопаре

Како се из претходне табеле може видјети, расположиве пољопривредне површине се углавном користе за производњу класичних, традиционалних пољопривредних култура. Највећи удио у ратарској производњи, у периоду 2013-2021. године, има производња кукуруза и користи се највећим дијелом за исхрану стоке, затим пшенице, кромпира, те јечма. Обрадиве површине засијане поврћем су мале (269 ha), а смањене су за 7,6% у односу на 2013. годину (291 ha). Битно је напоменути да приноси по културама зависе не само од величине засијаних површина, већ и од временских услова по годинама и њиховог утицаја на поједине културе.

У области воћарства општина Лопаре спада међу три општине које имају највише произведених тона шљиве (Котор Варош, Угљевик, Лопаре), а највећи произвођачи шљиве су на подручју Кораја и околних мјеста. У последњих неколико година, у току је подизање нових засада воћа. Уз помоћ Општине и инвеститора засађено је око 80.000 нових садница шљиве. У Бобетином

Брду је отворена је дестилерија „Епоха“, чији је годишњи капацитет 40.000 литара. У оквиру некадашње фабрике опекарских производа фирма „Fructum“ Лопаре је изградила хладњаче за откуп и складиштење воћа, као и пакирање и продају. Такође, иста фирма је подигла засаде воћа на земљишту некадашње задруге (око 40.000 садница шљиве).

Табела 20. Производња воћа на подручју општине Лопаре (t) у периоду 2013-2024. године

	Јабукe	Крушке	Вишње	Шљиве
2013.	290	167	72	6.550
2014.	97	33	21	2.650
2015.	89	33	13	2.120
2016.	258	155	12	7.976
2017.	161	89	11	5.326
2018.	193	106	9	6.643
2019.	181	33	12	5.308
2020.	162	35	12	5.830
2021.	168	32	25	5.300
2022.	198	35	28	5.450
2023.	160	26	16	4.100
2024.	160	20	20	5.500

*Извор: Регистар пољопривредних газдинства Општине Лопаре
Одјељења за привреду и друштвене дјелатности општине Лопаре*

Сточарство представља базичну грану пољопривреде, а према подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности Општинске управе Лопаре, најзаступљеније врсте стоке у сточном фонду на подручју општине у 2024. години су следеће: 1.200 говеда, оваца и 16.00 свиња (мање него у претходном периоду, због појаве болести „афричке куге“). Међутим, због нестимулативне политике субвенционирања узгајивача стоке и ниских откупних цијена сточарских производа, смањен је интерес за узгој.

Табела 21. Сточни фонд у периоду 2021-2024. година

	Говеда	Овце	Свиње
2021.	2.975	10.500	17.700
2022.	2.650	10.800	17.100
2023.	2.610	10.850	16.000
2024.	1.700	5.500	3.000

*Извор: Регистар пољопривредних газдинства Општине Лопаре
Одјељења за привреду и друштвене дјелатности општине Лопаре*

Иако су у последњих неколико година формиране нове пољопривредне задруге (ПЗ „Агропан“ из Мртвице, ПЗ „Брда“, ПЗ „Агро-Корај“ Корај, ПЗ „Зарац“ и др.), многе од њих не функционишу или функционишу на граници рентабилности.

Откуп млијека на подручју општине Лопаре врше четири откупне станице (двје у Мртвици и двје у Пељавама), које дневно прикупе до 3 хиљаде литара млијека и предају га различитим мљекарама (Градачац, Козарска Дубица и др.).

Шумарство

Према подацима из 2022. године на подручју општине Лопаре је 12.860 ha обраслих шумских површина, што је за 11,13% више него у 2013. години (али од 2018. године се није повећао), а посјечена бруто дрвна маса је смањена за 22,24%.

Највећи дио шумских сортимената се користи као огревно дрво. Врло мали дио се користи као техничко дрво, а дрвопрерађивачи користе сировину и са подручја других општина, због недовољних доступних количина сировине на подручју општине.

Табела 22. Обрасла шумска површина и сјеча за период 2013-2022. година

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Обрасла шумска површина (ha)	11.572	11.682	12.058	12.058	12.058	12.860	12.860	12.860	12.860	12.860
Пошумљено (ha)	4	5	6	4	2	2	5	4	3	-
Посјечена бруто дрвна маса (m ³)	23.388	16.990	24.230	22.854	25.767	23.256	22.211	18.187	18.216	25.736

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Туризам и угоститељство

Лопарски крај има дугу традицију чувања културног и историјског наслеђа који су основа за развој туризма. Туристички потенцијали у општини Лопаре су: излетиште „Бусија“ (спортско-рекреативни центар у изградњи), минерални извори (сумпорна вода и др.), стећци, вјерски објекти, Парк Вукосавци и други. Организацијом традиционалних културних, спортских, туристичких и других манифестација на подручју општине Лопаре побољшава се туристичка понуда овог краја.

Знаменитост општине Лопаре представља и културно историјско наслеђе које чине: 29 споменика НОР и револуције, 1 партизанско спомен гробље, 21 некропола стећака (некрополе), 1 археолошко налазиште (Луке Корај), артефакти (фрагменти) керамике од лепенске цивилизације Бардачиловац и Градина на Мајевици и 16 споменика отаџбинског рата. Ово наслеђе има велики потенцијал за развој културно историјског туризма на подручју Општине и ширег региона. Међутим, за највећи дио споменика потребна је реконструкција и уређење локалитета. У плану је и обнова и заштита појединих локалитета и споменика. Незагађени потоци, шума, воденице на Јањи (4) и на Лабуђанки (4) су неоспоран потенцијал за етно туризам или рурални (сеоски) туризам.

Туристичка организација општине Лопаре основана је 2014. године.

На подручју општине Лопаре регистрована су три угоститељска објекта који располажу смјештајним капацитетима и пружају услуге боравка за госте и туристе. Ријеч је о Гостионици „Гаврић“, која располаже са 22 кревета, затим СУР „Хелветиа“ Лопаре са капацитетом од 10 кревета, те Гостионица „Каскада“, која нуди смјештај за 17 гостију. Ови објекти заједно чине основу смјештајне понуде општине Лопаре, са укупним капацитетом од 49 кревета, чиме омогућавају боравак посјетилаца, како индивидуалних тако и организованих група, те доприносе развоју локалног туризма и унапређењу туристичке инфраструктуре овог подручја.

У периоду од 2020. године до 2024. године примјетан је раст туристичког промета, што се огледа кроз повећање броја остварених ноћења, а самим тим и прихода од боравишне таксе.

Табела 23. Евидентирани број ноћења и приходи од боравишне таксе у периоду 2020-2024. година

Година	Број ноћења	Приход од боравишне таксе (KM)
2020.	11	11
2021.	11	11
2022.	12	12
2023.	421	421
2024.	511	511
УКУПНО	966	966

Извор: Туристичка организација општине Лопаре

У самој структури угоститељских објеката, може се примијетити велики број малих угоститељских објеката, те нешто већи ресторан „Хелветиа“, као два свадбена салона „Хелветиа“ и „ОМС“, у Лопарама, више ресторана, али врло мало ресторана са понудом традиционалне хране са аутохтоном кухињом (имамо потенцијале и за развој гастротулизма: сир „Зарац“, мед и производи од меда, ракија, џемови, зимница и др.). Такође, у оквиру фирме д.о.о. „САС“ Лопаре постоје смјештајни капацитети за ноћење гостију. У Лопарама се налази један реновиран хотел који још није отворен (некадашњи Хотел „Мајевица“). Изградњом туристичко-рекреативно-излетничког центра на Бусији, биће знатно обогћена туристичка понуда ове регије.

Закључак: Закључак: Општина Лопаре располаже значајним потенцијалима за развој привреде, пољопривреде и туризма, али је за њихово пуно валоризовање неопходно наставити са подршком предузетништву, прерађивачкој индустрији и извозно оријентисаним секторима, те јачати инвестиције, посебно кроз сарадњу са дијаспором. Посебну пажњу потребно је усмјерити на модернизацију и унапређење пољопривредне производње и прераде, развој сточарства и млекарства, изградњу складишних и прерађивачких капацитета, као и на економско оснаживање жена у руралним подручјима. Истовремено, одрживо управљање природним ресурсима, очување шумских екосистема и заштита биодиверзитета представљају важне предуслове будућег развоја. Развој туризма захтијева системско унапређење инфраструктуре, туристичке понуде и промоције, како би се природни и културно-историјски ресурси претворили у значајније економске ефекте и допринијели стварању нових прилика за запошљавање и задржавање становништва.

2.1.6. Преглед стања у области друштвеног развоја

Образовање

На подручју општине Лопаре васпитно-образовни процес реализује се кроз рад једне предшколске установе „Дјечији вртић“ Лопаре, три основне школе: ОШ „Свети Сава“ Лопаре, ОШ „Вељко Чубриловић“ Прибој и ОШ „Доситеј Обрадовић“ Корај и једног Средњошколског центра „Вук Караџић“ Лопаре.

Предшколско образовање

Настава у оквиру предшколског васпитања и образовања одвија се у предшколској установи ЈУ Дјечији вртић „Лопаре“, Лопаре. Објекат Дјечијег вртића саграђен је 1980. године, намјенски у сврху васпитања и образовања дјеце од 3 године до поласка у школу и налази се на 2.200 м² дворишног простора од чега је површина затвореног простора 360 м², а површина дворишта је 1.840 м². Прва предшколска установа за васпитање и образовање дјеце узраста од 3 до 7 година, на општини Лопаре основана је 1981. године. под називом „Радна организација предшколског васпитања и образовања“ ова установа успјешно је дјеловала све до почетка рата на овим просторима. Одлуком СО-е Лопаре децембра 1998. установа наставља са радом, под називом „Дјечији вртић Лопаре“. У протеклом периоду урађено је неколико кључних пројеката за опремање установе у складу са савременим стандардима у области предшколског образовања и васпитања и на тај начин су за најмлађу популацију на подручју општине створени предуслови за квалитетан раст и развој.

Дјечији вртић пружа услуге боравка дјеце од 2 године до поласка у школу, као и услуге продуженог боравка за дјецу која похађају прву тријаду основне школе. Облици боравка разликују се од потреба родитеља и могу бити:

- цјелодневни боравак (9 сати дневно и три оброка),
- полудневни боравак (5 сати дневно и два оброка),
- тросатни боравак (3 сата дневно и један оброк),
- продужени боравак (9 сати дневно и два оброка).

У вртићу је запослено 12 радника, а број наставног особља са одговарајућом стручном спремом је 7. Број дјеце у предшколском васпитању и образовању је у протекле три године знатно већи у односу на 2019. и 2020. годину. У 2022. години се биљежи највећи број дјеце у предшколској установи (105).

Табела 24: Преглед предшколских установа у општини Лопаре

Назив установе	Број подручних школа	Број учионица у функцији	Број ученика										Број наставног особља		Број дјеце која до школе путују више од 4 km	Број ученика који имају организо ван превоз	Број дјеце са посебним потребама
			2019/20		2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2023/24				
			М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж			
ЈУ Дјечији вртић "Лопаре"	0	4	25	36	20	20	40	44	51	54	55	49	1	6			

Извор: ЈУ Дјечији вртић „Лопаре“

Предшколска установа (Дјечији вртић) има могућност да прими сву дјецу предшколског узраста (за дјецу млађе јасличке доби нису осигурани потребни услови), а капацитети су скоро у потпуности искоришћени. Немогућност укључивања дјеце из руралних подручја због територијалне разуђености општине (проблем обезбјеђења превоза) представља највећи проблем код предшколског образовања и већег обухвата дјеце. У 2020/2021. години број дјеце је био смањен због пандемије Ковида.

Број дјеце укључене у предшколско образовање у 2022. години је износио 105 дјеце заједно са дјецом из продуженог боравка, односно 76 дјеце у 3 вртићке групе (од чега је 50% женског пола). Број дјеце у Вртићу повећан је у односу на 2013. годину (63 дјеце).

Од школске 2020/2021. године Дјечији вртић је покренуо продужени боравак за дјецу-ученике од првог до трећег разреда основне школе. У школској 2022/2023. години продужени боравак похађа 29 дјеце (од чега је 55% женског пола). Општина је, у сарадњи са надлежним министарством покренула активности укључивања већег броја дјеце у програм предшколске установе, што је имало за резултат повећање броја дјеце обухваћене предшколским образовањем, а дата је и подршка за ангажовање стручног кадра у овој установи.

Основно образовање

Основно образовање на подручју општине Лопаре одвија се кроз три централне деветоразредне основне школе и то: ЈУ ОШ „Свети Сава“ Лопаре која има пет подручних одјељења (Мачковац, Јабланица, Пипери, Брусница, Тобут), ЈУ ОШ „Вељко Чубриловић“ Прибој која има једно подручно одјељење у МЗ Липовице (подручна одјељења у Пељавама и Вукосавцима су затворена 2023. године) и ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Корај која има шест подручних одјељења (Пушковац, Мртваца, Бобетино Брдо, Миросавци, Милино Село, Кореташи).

Табела 25: Преглед централних школа са подручним одјељењима

Редни број	Централна школа	Подручна одјељења
1.	ОШ „Свети Сава“ Лопаре	ПО Мачковац
		ПО Јабланица
		ПО Пипери
		ПО Брусница
		ПО Тобут
2.	ОШ „Вељко Чубриловић“ Прибој	ПО Липовице
3.	ОШ „Доситеј Обрадовић“ Корај	ПО Пушковац
		ПО Мртваца
		ПО Бобетино Брдо
		ПО Миросавци
		ПО Милино Село
		ПО Кореташи

Извор: Годишњи програми рада школа

Табела 26: Преглед основних школа у општини Лопаре

Назив установе	Број подручних школа	Број учioniца у функцији	Број ученика										Број наставног особља		Број дјеце која до школе путују више од 4 km	Број дјеце са посебним потребама
			2019/20		2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2023/24			
			М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж		
ЈУ ОШ "Св. Сава" Лопаре	5	24	176	184	167	181	151	172	143	166	132	147	12	23	56	7
ЈУ ОШ "В.Чубриловић" Прибој	1	10	65	74	64	64	62	57	57	48	45	51	6	14	38	3
ЈУ ОШ "Д. Обрадовић" Корај	6	18	78	61	67	57	66	50	60	44	48	38	9	20	2	1
Укупно	12	52	319	319	298	302	279	278	260	258	225	236	27	57	96	11

Извор: Годишњи програми рада основних школа

Број ученика у основним школама из године у годину опада па је тако број ученика у школској 2023/2024. години 461 што је за 56 ученика мање у односу на школску 2022/2023. годину гдје их је било 518. У школској 2023/2024. години у прве разреде основних школа на подручју општине Лопаре уписано је 36 ученика, што је за 20 ученика мање него у школској 2022/2023. години.

Табела 27: Број уписаних у први разред у основним и средњим школама на подручју општине Лопаре

	Број ученика														
	2019/20			2020/21			2021/22			2022/23			2023/24		
	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
Основно образовање	319	319	638	298	302	600	279	279	558	260	258	518	225	236	461
- сеоске школе	169	160	329	158	143	301	150	127	277	137	111	248	116	101	217
- градске школе	150	159	309	140	159	299	129	152	281	123	147	270	109	135	244
Средње образовање	110	95	205	100	93	193	84	89	173	70	90	160	80	95	175

Извор: Годишњи програми рада школа

Већина школа располаже са довољним простором за рад са ученицима, али квалитет као и стање школских објеката, кабинета те учила, дидактичког материјала и опреме, којом располажу још увијек не задовољава у цијелости потребе савременог образовног процеса. Кадрови и стручна заступљеност су на задовољавајућем нивоу. Према полној структури, у цјелокупном образовном процесу женско наставно особље је бројније и тренутно заузима 61 % у укупном удјелу наставног особља.

Табела 28: Стање и опремљеност објеката основних школа

Образовна установа	Бр. ученика по учioniци и	Бр. санитарних чворова унутар објекта	Вода за пиће (ДА/НЕ)	Спортска дворана у објекту (ДА / НЕ)	Библиотека (ДА/НЕ)	Бр. рачунара на располагању по ученику	Омогућен физички приступ дјечи с посебним потребам а (ДА/НЕ)
ОШ "Свети Сава" Лопаре	13	19	не	не	да		
ОШ "Вељко Чубриловић" Прибој	10	6	не	не	да		
ОШ "Доситеј Обрадовић" Корај	6	12	не	не	да		

Извор: Годишњи програми рада школа

Средње образовање

Средње образовање на подручју општине Лопаре одвија се кроз рад средњошколског центра „Вук Караџић“ Лопаре у којем се реализује настава у четири образовна профила:

- Гимназија,
- Економија, право и трговина,
- Електротехника и
- Машинство и обрада метала.

Табела 28: Преглед профила и смјерова средњошколског центра „Вук Караџић“ Лопаре

Назив установе и врста образовања (навести све профиле за који се врши образовање појединачно)	Број учионица у функцији	Број ученика										Број наставног особља	
		2019/20		2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2023/24	
		М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
СШЦ "Вук Караџић" Лопаре	13	110	95	100	93	84	89	70	90	80	95	14	11
Гимназија општи смјер		20	39	14	43	17	37	18	47	16	47		
Економски техничар		15	49	10	35	9	39	5	25	6	25		
Техничар рачунарства и програмирања		38	7	33	15	20	13	22	18	32	23		
Бравар - заваривач		0	0	14	0	22	0	25	0	26	0		
Варилац		29	0	29	0	16	0	0	0	0	0		
Аутомеханичар		8	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
УКУПНО:		205		193		173		160		175		25	

Извор: Годишњи програм рада школе

У складу са потребама тржишта рада уведен је смјер бравар-заваривач, гдје је присутан тренд раста уписа ученика, док су смјерови аутомеханичар и варилац укинати.

Средњошколски центар „Вук Караџић“ Лопаре је мјешовитог карактера и образује ученике следећих занимања: гимназија-општи смјер, економски техничар, техничар рачунарства и аутомеханичар, а уведена су занимања варилац и бравар, ради усклађивања са потребама тржишта рада. У периоду од 2013-2024. године и у средњем образовању смањен је број ученика за 43,54% (са 310 на 175 ученика), а посматрајући кретање броја ученика према занимањима уочљиво је да је у свим образовним областима дошло до измјена са тенденцијом смањења броја ученика. И поред могућности образовања за струковна занимања из области машинства присутан је тренд опадања броја ученика и ако постоји потреба за тим профилом радне снаге на тржишту. Школа располаже са властитим учионичким простором који чине: 2 универзалне учионице, 9 специјализованих кабинета, школском радионицом за практичну наставу, фискултурном салом и библиотеком, све укупне површине 2567 м², игралиштем од 2000 м² и парком од 10 000 м².

Табела 29: Стање и опремљеност средњошколског објекта

Образовна установа	Бр. ученика по учионици	Бр. санитарних чворова унутар објекта	Вода за пиће (ДА/НЕ)	Спортска дворана у објекту (ДА/НЕ)	Библиотека (ДА/НЕ)	Бр. рачунара на располагању по ученику	Омогућен физички приступ дјечи са посебним потребама (ДА/НЕ)
СШЦ "Вук Караџић" Лопаре	15	13	не	не	да		

Извор: Годишњи програм рада школе

Број ученика средњег образовања је из године у годину имао тренд опадања, али је у школској 2023/2024. години, гдје је број ученика 175, дошло до повећања броја ученика за 15 у односу на школску 2022/2023. годину (160).

У складу са законским одредбама у свим школама се примјењује инклузивна настава која омогућава већи степен социјализације дјеце са сметњама у развоју.

Приступ рачунарима такође је један од показатеља савременог наставног процеса који је једино задовољавајући у СШЦ, док је број рачунара у основним школама у односу на број ученика незнатан и има их само у централним основним школама.

Материјална средства која дозначава Општина и Министарство просвјете и културе РС често нису довољна за рад школа. Из материјалних трошкова школе нису у могућности да обезбиједи куповину рачунара, наставних средстава и учила, да изврше санацију објеката, као и да купе потребну опрему, што би знатно побољшало наставни процес, а тиме и успјех ученика. Сталан је проблем

изналажења могућности за опремање кабинета савременим дидактичким училима узрокованим недостатком средстава. Нешто од наведене опреме је добијено и преко донатора из иностранства (Аустрија, Швајцарска), захваљујући помоћи дијаспоре.

Поред издвајања за помоћ школама у организовању школских такмичења, превозу ученика, пројектима санације и другим помоћима из локалног буџета додјељују се и једнократне новчане помоћи у складу са прописаним правилницима општине, за шта се годишње издваја од 70.000 до 100.000 КМ.

У СШЦ “Вук Караџић” Лопаре инсталирана је соларна електрана снаге 25 /KW/ киловата. Наведена електрана је резултат пројекта „Сунчане школе“, који се реализује на простору општине Лопаре у сарадњи са Фондом отвореног друштва БиХ, те ће предвиђена уштеда електричне енергије бити око 70-80 % у односу на дотадашњу потрошњу. Поред соларне електране дониран је и велики дисплеј на којем ће у реалном времену бити праћена производња електране и потрошња електричне енергије, а на њему ће бити приказиване и презентације за спровођење едукација о обновљивим изворима енергије.

Здравствена заштита

Примарна здравствена заштита становништва општине Лопаре остварује се преко ЈЗУ Дом здравља „Др Роса Хаџивуковић“. Дом здравља има 6 зграда са 3.000 м², а укупна површина земљишта је 8.241 м². ЈЗУ Дом здравља “Др Роса Хаџивуковић” Лопаре располаже опремом која је неопходна за рад, те посједује возни парк који се састоји од 4 санитетска возила, 1 дијализно возило и 1 путничко возило.

У оквиру здравствене установе постоји организовано неколико служби: Служба породичне медицине и хитне медицинске помоћи, Стоматолошка служба, Хигијенско епидемиолошка служба, Служба радиологије и ултразвучне дијагностике, Служба лабораторијске дијагностике, Гинеколошка јединица и Администрација. Има 5 подручних амбуланти у Прибоју, Мртвици, Корају, Брусници и Пиперима.

Табела 30: Запослени радници у здравству

	2019.			2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
Укупно здравствених радника	10	29	39	23	43	66	22	40	62	21	42	63	19	44	63	18	49	67
Доктори опште праксе	3	1	4	3	1	4	4	1	5	4	0	4	2	1	3	2	2	4
Укупно специјалиста	1	5	6	1	3	4	1	3	4	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Гинеколози	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1
Стоматолози	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	1	2	1	1	2	1	1	2
Медицински техничари	5	21	26	5	22	27	5	22	27	5	26	31	6	25	31	4	30	34
Остало особље	8	9	17	9	19	28	11	12	23	9	13	22	9	14	23	10	13	23

Извор: Дом здравља „Др Роса Хаџивуковић“ Лопаре

Примарна здравствена заштита обавља се у 7 тимова породичне медицине. У ЈЗУ Дом здравља Лопаре, на крају 2023. године било је запослено 63 радника. Може се рећи да је примарна здравствена заштита на задовољавајућем нивоу, с тим да се најближе здравствене установе и специјалистичке услуге налазе у сусједним општинама и градовима – Брчко, Бијељина, Тузла.

Табела 31: Финансирање здравства

Извори финансирања	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Остварени буџет	1.700.116	1.739.375	2.108.229	2.324.269	2.324.269	2.559.681
Износ дотације из општинског буџета	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
% учешћа Фонда за здравствено осигурање	82,08	80,30	80,61	84,74	86,46	80,26

% учешћа Општине	0,00	0,00	2,87	2,37	0,00	0,00
% учешћа корисника здрав. заштите у покрићу дијела или укупних издатака	8,75	7,74	8,34	8,57	8,42	4,74
% учешћа других извора	9,17	11,96	8,18	4,32	5,12	15

Извор: Дом здравља „Др Роса Хаџивуковић“ Лопаре

Из табеле је видљиво да се буџет Дома здравља из године у годину повећавао и да учешће Фонда здравственог осигурања има тренд повећања.

Табела 32: Преглед стања пренаталне и постнаталне здравствене заштите

	2019.			2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
Бр. новорођенчади	19	22	41	19	13	32	16	20	36	13	17	30	16	24	40	16	13	29
Бр. новорођенчади уз стручну помоћ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бр. умрле дјеце у доби до 1 године	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бр. умрле дјеце у доби до 5 година	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бр. умрлих породиља	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бр. дјеце до 5 година која су примила обавезне вакцине	101	104	205	101	95	196	99	81	180	87	83	170	84	81	165	94	112	206

Извор: Дом здравља „Др Роса Хаџивуковић“ Лопаре

Из табеле је видљиво да број новорођенчади варира, а да је у 2024. години број новорођенчади 29 што је за 11-оро дјеце мање у односу на 2023. годину гдје их је рођено 40.

Табела 33: Најопасније болести на подручју општине-број умрлих

Врста болести	Број умрлих				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Болести крвотока	137	140	142	110	111
Тумори	17	11	15	11	15
Болести органа за дисање	4	2	1	7	0
Болести органа за варење	2	0	0	2	0
Остало (навести):	33	9	9	2	4
Укупно	193	162	167	132	130

Извор: Дом здравља „Др Роса Хаџивуковић“ Лопаре

Најчешћи узроци смрти становништва општине су, као и у ранијем периоду: болести крвотока, малигне болести и болести органа за дисање.

Чињеница је да ниво свијести грађана о значају властитог здравља није задовољавајући, те да је потребно радити више на просвјешћавању становништва у том смислу. Акценат у раду љекара треба усмјерити на превенцију и рано откривање болести, што би требало да буде и стратегија у развоју и функционисању здравствене службе у цјелини. У Дому здравља Лопаре не постоји центар за ментално здравље, нити пружање психолошке подршке становништву. С тога, предност је потребно дати развоју квалитетних услуга психолошке подршке као и и садржајима здравствено-васпитног рада, у циљу спровођења здравствено-васпитних мјера на подизању здравствене културе и измјене става појединаца и породице према сопственом здрављу.

Постојање гинеколошке јединице у Дому здравља „Др Роса Хаџивуковић“ представља значајну предност, али стварни приступ репродуктивном здрављу за жене из удаљених мјесних заједница

(Тобут, Пукиш, Вакуф, Корај, Прибој) ограничен је недовољном развијеношћу јавног превоза и приступних путева. Чињеница да породиље из општине Лопаре одлазе у породилишта у Бијељини и Брчком, што је констатовано у опису демографског стања на подручју општине Лопаре, додатно усложњава континуитет пренаталне и постнаталне његе у општини Лопаре, нарочито у руралним МЗ. Жене у руралним срединама могу чешће бити изложене депресији, анксиозности и сагоријевању услед оптерећености неплаћеним радом, бригом о дјечи и старијим члановима породице и социјалном изолацијом.

Социјална заштита

Центар за социјални рад Лопаре (у даљем тексту ЦСР), чији оснивач општина Лопаре, је организован као централна јавна устнова социјалне заштите, у циљу вршења дјелатности и послова од посебног друштвеног значаја, усмјерених на обезбјеђивање социјалне сигурности људи и отклањања узрока стања социјалне потреба у свим областима живота и рада, као и пружање социјалних услуга људима који се налазе у стању социјалних потреба у складу са Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о дјечијој заштити и другим законима и правилницима и на основу истих исплаћује различите видове помоћи.

У ЦСР је стално запослено укупно 11 радника, од којих су 4 стручна радника: два дипломирана правника, дипломирани психолог и социјални радник. ЦСР посједује сопствене просторије за рад које задовољавају услове корисника и запослених. ЦСР испуњава услове стандарда и норми у погледу приступачности инвалидним лицима. Испред зграде ЦСР урађена је приступна рампа по стандардима како би се омогућио лакши приступ инвалидним лицима, а за исту категорију становништва обиљежена су и два паркинг мјеста испред самог улаза у зграду ове институције.

Корисници права на новчану помоћ су лица која немају властите приходе и који немају сроднике који су обавезни да их издржавају, или ако неко лице живи у породици која остварује приходе испод нивоа социјалне сигурности утврђене Законом о социјалној заштити. Право додатка за помоћ и његу другог лица имају лица са тешким оштећењима (тјелесним или чулним), као и лица ментално ометена у развоју. Преглед корисника права на новчану помоћ и додатка за помоћ и његу другог лица дат је у наредној табели.

Табела 34: Број корисника права на новчану помоћ и додатка за помоћ и његу другог лица

Година Право	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Новчана помоћ	30	28	23	23	20
Додатак за помоћ и његу другог лица	320	330	270	270	270
Укупно	350	358	293	278	290

Извор: ЦСР Лопаре и ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

ЦСР Лопаре исплаћује разлиите видове помоћи корисницима у складу са Законом који регулише ову област. Из наредне Табеле видљиво је да се број корисника смањило у 2023. години у односу на 2020. годину, што је условљено смањењем броја становника наше општине.

Табела 35: Износ исплаћене помоћи путем ЦСР Лопаре и ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

Врста помоћи	Износ помоћи у КМ/мјесечно (просјек)				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Стална новчана помоћ	135,60	143,40	170,68	194,48	216,58
Новчана накнада за помоћ и његу друге особе	181,20	191,20	220,88	251,68	280,28 прва група и 140,14 друга група
Друга материјална помоћ	100,00	150,00	200,00	250,00	300,00
Оспособљавање за живот и рад	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Смјештај у другу обитељ	390,00	390,00	450,00	450,00	390,00
Смјештај у установе социјалне заштите	650,00	700,00	700,00	850,00	850,00
Једнократне новчане помоћи	200,00	250,00	300,00	320,00	300,00

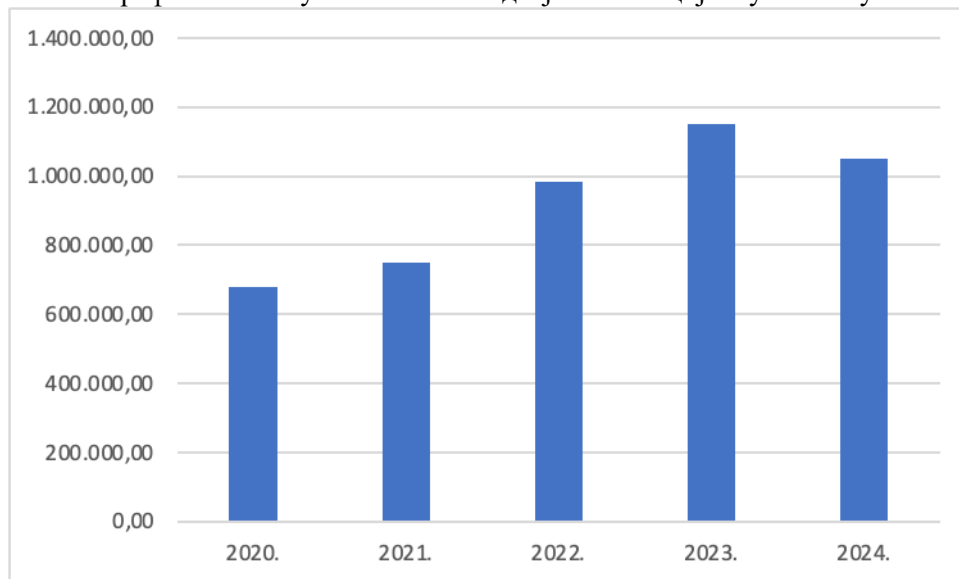
Здравствено осигурање	67,54	71,28	63,08	70,58	79,03
Услуге социјалног рада и другог стручног рада	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кућна њега и помоћ у кући					0,00
Дјечији додатак	12.550,61	12.666,77	30.600,90	33.875,83	0,00
Накнада умјесто плате родитељу који је у радном односу	19.305,37	12.911,69	12.154,61	24.162,62	0,00
Накнада умјесто плате родитељу који која није у радном односу	19.001,25	17.077,50	18.900,00	16.031,25	0,00
Укупно средстава	50.857,23	42.655,96	61.655,51	74.069,70	2.556,03

Извор: ЦСР Лопаре и ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

Напомена: Подаци у табели за које није наведена вриједност су подаци у надлежности Фонда за дјечију заштиту РС.

У наредној табели представљена су укупна новчана издвајања за социјалну заштиту становништва.

Графикон 4: Укупна новчана издвајања за социјалну заштиту

Извор: ЦСР Лопаре

Табела 36: Видови помоћи који се исплаћују путем ЦСР и број корисника помоћи

Врста	Број корисника помоћи														
	2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
Стална новчана помоћ	16	22	38	11	17	28	10	13	23	10	13	23	10	10	20
Новчана накнада за помоћ и његу друге особе	135	155	290	136	194	330	116	154	270	120	158	278	128	142	270
Друга материјална помоћ	12	18	30	13	12	25	27	18	45	30	20	50	33	30	63
Смјештај у другу обитељ	4	3	7	3	3	6	3	3	6	4	3	7	1	4	5
Смјештај у установе социјалне заштите	12	17	29	12	17	29	10	13	23	10	13	23	11	10	21
Једнократне новчане помоћи	20	21	41	15	10	25	15	10	25	16	14	30	23	28	51

Здравствено осигурање	23	24	47	23	20	43	23	14	37	4	8	12	4	2	6
Услуге социјалног рада и другог стручног рада	25	23	48	23	27	50	30	35	65	35	35	70	10	10	20
Укупно особа	247	283	530	236	300	536	234	260	493	229	264	493	220	236	456

Извор: ЦСР Лопаре

Укупна новчана издвајања за социјалну заштиту знатно су повећана у 2023. години у односу на 2020. годину што је условљено повећањем новчаног износа за ове намјене, као и повећањем обима права корисника. У структури и даље доминантно учешће корисника Новчане накнаде за помоћ и њега другог лица (преко 50%), а број корисника услуга социјалног рада је значајно смањен.

Осјетљиве – рањиве групе

У рањиве групе становништва спадају: дјеца и млади, старије особе, особе са посебним потребама, жене, припадници мањина, повратници, избјегла и расељена лица, лица у стању социјалне потребе, жртве насиља, инвалидна лица и други. Потребно је напоменути да не постоји одређена дефиниција ко су лица из рањивих категорија и да се у свакој локалној заједници ова категорија различито дефинише.

У складу са досадашњим искуством у структури особа изложених насиљу у породици углавном су жртве насиља жене и дјеца, а појављују се и старије особе односно присутно је насиље између старијих родитеља и дјеце. У 2023. години било је пријављено 3 случаја породичног насиља у којима се радило о физичком насиљу, те су ови случајеви процесирани на суду. Дјеца у ризику су посебна категорија према којој ће се у будућем периоду морати посветити посебна пажња и покренути адекватне активности. Треба истаћи и да жене жртве насиља имају осигурану здравствену услугу без било каквих административних ограничења.

Са проблемом наркоманије односно болести овисности о наркотицима, у Центру се појавио 1 случај особе која је упућена на даље лијечење у одговарајућу установу.

Повратници, избјегла и расељена лица имају специфичне проблеме, најчешће неријешено питање запошљавања, здравственог и социјалног осигурања, донација и помоћи за пољопривреду којом се најчешће баве и сл. Према попису становништва, у МЗ Корај има око 1.400 становника, а званично је пријављено око 300 становника (пријављени у сусједној општини Челић).

Војни инвалиди и цивилне жртве рата

На основу Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске војни инвалиди разврставају се у категорије, према степену војног инвалидитета израженом у проценту који се одређује сразмјерно оштећењу организма као последица ране, повреде, озлједице или болести задобијене под околностима утврђеним истим Законом. Лична инвалиднина је новчана надокнада коју примају војни инвалиди на основу оштећења њиховог организма, а оставрују је инвалиди од прве до десете категорије.

Табела 37: Преглед броја РВИ

Кат.	Степен инв.	Број особа са инвалидитетом														
		2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
		М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
I	100 % - потребна помоћ са стране	8	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	8
II	100 %- без помоћи са стране	4	0	4	4	0	4	4	0	4	4	0	4	4	0	4
III	90%	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5
IV	80%	10	0	10	10	0	10	11	0	11	12	0	12	11	0	12
V	70%	19	0	19	19	0	19	19	0	19	19	0	19	19	0	19

VI	60%	28	0	28	28	0	28	27	0	27	27	0	27	26	0	27
VII	50%	22	0	22	22	0	22	22	0	22	22	0	22	22	0	22
VIII	40%	32	0	32	32	0	32	32	0	32	32	0	32	30	0	32
IX	30%	52	0	52	52	0	52	52	0	52	52	0	52	51	0	52
X	20%	29	0	29	30	0	30	31	0	31	31	0	31	29	0	31
Укупно		209	0	209	210	0	210	211	0	211	212	0	212	205	0	205

Извор: Одјељење за општу управу, Општина Лопаре

Табела 38: Износ просјечне инвалиднине за војне инвалиде

Категорија	Степен инвалидитета	Износ просјечне инвалиднине у КМ				
		2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
I	100 % -потребна помоћ са стране	2.082,72	2.145,26	2.454,18	3.070,98	1.136,59
II	100 %- без помоћи са стране	905,75	932,92	1.067,26	1.335,50	874,30
III	90%	590,59	608,31	695,90	870,80	480,86
IV	80%	453,03	466,61	538,00	671,75	358,46
V	70%	252,79	260,37	297,87	372,73	314,74
VI	60%	151,53	156,08	178,56	223,43	209,83
VII	50%	106,73	109,94	125,77	157,37	153,37
VIII	40%	53,37	54,97	62,88	78,69	78,69
IX	30%	35,58	36,65	41,92	52,46	52,46
X	20%	29,65	30,54	34,94	43,72	43,71

Извор: Одјељење за општу управу, Општина Лопаре

Законом о заштити цивилних жртава рата регулисани су облици и обим права на заштиту цивилних жртава рата, као и начин и услови под којима се та права оставрују. Подаци за цивилне жртве рата на територији општине Лопаре приказани су у наредне двије табеле, а тичу се процента инвалидности и висине просјечне инвалиднине која се издваја за ове категорије.

Табела 39: Категорија цивилних жртава рата: Број цивилних жртава рата

Кат.	Степен инвалидитета	Број цивилних жртава рата														
		2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
		М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
I	100 % -потребна помоћ са стране	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II	100 %- без помоћи са стране	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1
III	90%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV	80%	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1
V	70%	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1
VI	60%	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2
	0 – 60%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно		2	3	5	2	3	5	2	3	5	2	3	5	2	3	5

Извор: Одјељење за општу управу, Општина Лопаре

Табела 40: Категорија цивилних жртава рата - просјечна инвалиднина

Категорија	Степен инвалидитета	Износ просјечне инвалиднине у КМ				
		2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
I	100 % -потребна помоћ са стране	0,00	0,00	0,00	0,00	655,64
II	100 %- без помоћи са стране	373,52	384,73	440,13	550,74	458,94
III	90%	0,00	0,00	0,00	0,00	327,82
IV	80%	213,44	219,84	251,50	314,71	262,25
V	70%	155,63	160,30	183,39	229,47	229,47
VI	60%	133,40	137,40	157,19	196,69	196,69

Извор: Одјељење за општу управу, Општина Лопаре

Дјечија заштита

Према Закону о дјечијој заштити право на помоћ за опрему новорођенчета остварује мајка или друго лице која има пребивалиште у Републици, најмање годину дана прије рођења дјетета. Право се остварује за свако новорођено дијете у породици без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета.

У 2024. години накнаду за опрему новорођенчету остварили су 32 породице у износу од 500 КМ, а матерински додатак 35 корисника, организован је и одлазак на море за 10-оро дјеце из вишечланих и материјално угрожених породица. Право на дјечији додатак остварило је 226 дјеце, односно 127 родитеља/корисника.

Право на матерински додатак за незапослене породиље у 2024. години остварило је 35 корисника, док је 26 корисника остварило право на рефундацију накнаде плате за вријеме кориштења породиљског одсуства за запослене породиље.

Према доступним подацима у 2023. години, накнада за опрему новорођенчету примио је укупно 51 родитељ у износу од 500 КМ, док је пронаталитетну накнаду за треће и четврто дијете добило је 9 корисника (седам за треће и двоје за четврто). У истој години за 13-оро дјеце организован је одлазак на море (вишечлане породице, угрожени и слично). Од 2023. године дјечији додатак прима и прво дијете, поред трећег и четвртог.

У 2022. години за 46 беба исплаћена је надокнада за опрему новорођенчету од 500 КМ, а 275 корисника остварило је право за дјечији додатак за друго, треће или четврто дијете. Пронаталитетна накнаду за треће и четврто дијете добило је десет корисника (девет за треће и једно четврто). За 13-оро дјеце организован је одлазак на море.

У 2021. години накнада за опрему новорођенчета износила је 250 КМ, а ово право остварено је за 51 бебу. У овој години пронаталитетну накнаду добило је шест корисника, у износима по 600 КМ за треће дијете и по 450 КМ за четврто дијете. За седморо дјеце био је организован одлазак на море.

У 2020. години накнаду за опрему новорођенчета остварено је за 46 беба, а пронаталитетном накнадом обухваћено је било седам корисника. У овој години није било организованог одласка на море збоге епидемије Корона вирусом.

Накнаду умјесто плате новооствареном родитељу исплаћује ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС, што је приказано у наредним табелама.

Поред мјера популационе политике које проводи Република, Општина Лопаре својим мјерама подстиче популациону политику. Тако је у 2024. години 28 породица остварило право на помоћ за новорођено дијете у укупном износу од 16.900 КМ. Подршка за новорођено дијете се креће од 200 КМ (оба родитеља запослена), 500 КМ (један родитељ запослен) и 1.000 КМ (оба родитеља незапослена).

Табела 41: Видови помоћи који се исплаћују путем ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС и број корисника помоћи

Врста помоћи	Број корисника помоћи				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Дјечији додатак	210	179	275	142	127
Накнада умјесто плате родитељу који је у радном односу	16	18	16	16	26
Накнада умјесто плате родитељу који која није у радном односу	47	42	46	40	36
Укупно особа	273	239	337	198	188

Извор: ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

Табела 42: Износ исплаћене помоћи путем ЦСР Лопаре и ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

Врста помоћи	Износ помоћи у КМ/мјесечно (просјек)				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Стална новчана помоћ	135,60	143,40	170,68	194,48	216,58
Новчана накнада за помоћ и његу друге особе	181,20	191,20	220,88	251,68	280,28
Друга материјална помоћ	100,00	150,00	200,00	250,00	300,00
Оспособљавање за живот и рад					
Смјештај у другу породицу	390,00	390,00	450,00	450,00	450,00
Смјештај у установе социјалне заштите	650,00	700,00	700,00	850,00	900,00
Једнократне новчане помоћи	200,00	250,00	300,00	320,00	360,00
Здравствено осигурање	67,54	71,28	63,08	70,58	79,03
Кућна њега и помоћ у кући					
Дјечији додатак*	12.550,61	12.666,77	30.600,90	33.875,83	30.765,07
Накнада умјесто плате родитељу који је у радном односу *	19.305,37	12.911,69	12.154,61	24.162,62	20.657,02
Накнада умјесто плате родитељу који није у радном односу *	19.001,25	17.077,50	18.900,00	16.031,25	14.018,59
Укупно средстава	50.857,23	42.655,96	61.655,51	74.069,70	65.440,68

Извор: ЦСР Лопаре и ЈУ Фонд за дјечију заштиту РС

*Напомена: Подаци обиљежени звјездицом су у надлежности Фонда за дјечију заштиту РС.

Пензионери

Према подацима Фонда ПИО РС, филијала Бијељина, у 2024. години 964 лица прима старосну пензију, 220 лица прима инвалидску пензију, док 500 лица прима породичну пензију, тако да је у 2024. години укупно евидентирано 1.684 пензионера.

Табела 43. Број пензионера у општини Лопаре 2016-2024. године

Општина Лопаре	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Укупан број пензионера	1.514	1.507	1.535	1.549	1.585	1.615	1.617	1.652	1.684
Старосна пензија	723	736	760	770	810	848	871	919	964
Инвалидска пензија	242	235	239	239	239	234	221	218	220
Породична пензија	549	536	536	540	536	533	525	515	500

Извор: Фонд ПИО РС, филијала Бијељина

Из табеле је видљиво да је број пензионера у порасту, а самим тим су повећане и социјалне потребе за ову рањиву групу.

У Лопарама постоји и Удружење пензионера које окупља десетине чланова који имају и своје просторије. Поменуто Удружење омогућава различите погодности за пензионере наше општине: куповина огрева на рате, помоћ пензионерима, организација културних и забавних садржаја. У Буџету

општине Лопаре Удружење има своју ставку на основу које је у последње три године уплаћено 2.500 КМ.

Култура

Основни носиоци свих културних дешавања на подручју Лопара су Јавна установа „Центар за културу и информисање - ЦКИ“ Лопаре и Народна библиотека „Десанка Максимовић“ Лопаре. Поред ових установа то су и удружења грађана који својим радом, уз подршку општине употпуњују културне садржаје ове локалне заједнице, а прије свега СПКД „Просвјета“ и Удружење за очување баштине „Дијак“.

Јавна установа „Центар за културу и информисање“ Лопаре функционише од 2010. године, егзистира као комплексна установа и има тринаест запослених. Активности установе усмјерене су на: подстицање културно-умјетничког стваралаштва и аматеризма, позоришну умјетност, ликовно и аудио-визуелно и музичко стваралаштво, презентацију трибинског програма са актуелним темама, едукативне радионице, дјелатност издаваштва у области књижевности, информисања и едуковања грађана и друге културне садржаје различитог типа. Центар располаже са објектом укупне површине од око 1.135 m² метара квадратних. У објекту има кино сала од 350 m² са 156 мобилних мјеста, као и галеријски простор од 130 m². Током 2023. године културно-забавни програм који је организовала и реализовала ова установа посјетило је око 2.220 посјетилаца.

Под једним кровом ЦКИ налази се Народна библиотека «Десанка Максимовић» Лопаре, која је независна од Центра за културу у организационом и правном смислу, СПКД «Просвјета» Лопаре и Спомен соба 1992-1995. - Борачка организација Лопаре.

Један дио културних активности организује и Народна библиотека „Десанка Максимовић“ Лопаре, као што су књижевне вечери, изложбе, драмске представе. Први подаци о организованом библиотечком раду потичу из 1922. године када је основана "Српска читаоница". Библиотека је од априла 2010. године у вишенамјенском објекту у центру Лопара, на простору величине 150 квадратних метара. Данас у овој установи ради пет запослених, а библиотека располаже фондом из свих области стваралаштва са 32.723 библиотечких јединица, утврђених крајем децембра 2023. године. Корисницима је на располагању разноврстан фонд из области књижевности, стручна литература, дјечија књига, референсна збирка, те периодична издања – дневна штампа и часописи. Значајан дио библиотечког фонда чини: стручна литература (уџбеници и приручници), рјечници, енциклопедије, лексикони. Народна библиотека „Десанка Максимовић“ Лопаре је током 2023. године имала 2.255 посјета, од којих је 340 било у оквиру културних догађаја и радионица.

Просторије Центра користи Српско просвјетно културно друштво „Просвјета“ (СПКД) Лопаре, у оквиру којег дјелују фолклорна и секција за очување народне традиције и пјевачка етно група.

Треба истаћи и рад Удружења за очување баштине „Дијак“ Прибој, које дуги низ година издаје часопис за језик, књижевност и духовност под називом „Бокатин Дијак“ и који је препознатљив у књижевним и стручним круговима, као веома квалитетан и којем своје радове објављују познати књижевни ствараоци.

Општина је домаћин и спонзор многим културним манифестацијама са дугогодишњом традицијом. Сва културна дешавања која се организују у општини Лопаре организују се углавном у насељу Лопаре, културна инфраструктура није развијена у руралним дијеловима општине, а приступ руралног становништва културним дешавањима је ограничен.

На подручју општине Лопаре одржавају се многе културне манифестације као што су:

Назив културне манифестације	Вријеме одржавања
Божићне свечаности	I квартал
Светосавске свечаности	I квартал
Мајевичко посијело	I квартал
Васкршње културне свечаности	II квартал
Ђурђевданске свечаности	II квартал
Конференција беба	II квартал
Ликовна сабор	II квартал
Принцип фест	II квартал
Дани дијаспоре	III квартал

Козјачки сусрети	III квартал
Почиње школска година	III квартал
Дјечија недеља	IV квартал
Годишњи концерт Просвјете	IV квартал
Зима у Лопарама - новогодишње свечаности	IV квартал

Општина Лопаре има потенцијал и за развој културно-историјског туризма, са три археолошка локалитета из праисторијског периода (са остацима старих грађевина) и преко 20 некропола са средњовјековним надгробним споменицима (стећци), који указују на богату прошлост овог подручја.

Вјерски објекти су ограничени на објекте православне цркве и исламске вјерске заједнице цркве и џамије. Православне цркве се налазе у Лопарама, Мачковцу, Прибоју, Тобуту, Лабуцкој, Јабланици, Пиперима, Брусници, Бобетином Брду, Миросавцима, Потраши, Пељавама, а граде се у Милином Селу и Липовицама. Џамије су смјештене у Корају. Остале вјерске заједнице немају своје објекте на простору општине.

На подручју општине Лопаре нема локалних медија већ се информације пласирају путем информативних интернет портала који објављује садржаје и новости.

Спорт

Општина, у складу са својим могућностима, даје подршку спортским клубовима и њиховим активностима, у циљу укључења што већег броја младих и активиста у спортске активности. На подручју општине у области спорта нема организованих спортских савеза, функционише 9 клубова и то: 6 фудбалских, одбојкашки, карате клуб и спортско удружење „Мајевички соко“, у којима је ангажовано око 300 младих људи.

Редни број	Назив клуба	Број чланова
1	ОК „Мајевица“ Лопаре	30
2	ФК „Мајевица“ Лопаре	80
3	ФК „Прибој“ Прибој	40
4	ФК „Слобода“ Мртвица	20
5	ФК „Јединство“ Кореташи	20
6	ФК „Корај“ Корај	50
7	ФК „Бобетино Брдо“ Б. Брдо	20
8	Карате клуб „Мајевица“ Лопаре	10
9	СК „Мајевички соко“ Лопаре	25

Извор: Информација о стању спорта на подручју општине Лопаре у 2024. години

Међутим, одлазак становништва са подручја општине је фактор који има утицај и на смањење броја спортиста, на шта треба обратити пажњу како би се у наредном периоду подстакла активност младих у спорту и водила ажурна евиденција о томе. На основу ученог стања у клубовима може се закључити, да је већина клубова у доста тешком стању. Клубови се у највећем дијелу финансирају из буџета општине Лопаре, док се остали дио обезбеђује од донатора, које је све теже наћи.

Из буџета се издваја за спорт око 130.000 КМ годишње, што није довољно за финансирање потребних активности клубова. Највеће ставке у буџетима клубова представљају трошкови такмичења, који су регулисани на нивоу спортских савеза, тако да се на њих тешко може утицати. Поред недовољно средстава клубови се суочавају са недостатком адекватне опреме за тренинге, као и теренима, који нису урађени по стандардима. Такође, недостају лиценцирани спортски кадрови за све спортове, а посебан проблем је и питање здравствене заштите спортиста која би требало да обухвата и редовне и превентивне специјалистичке прегледе. Општини недостаје спортско-рекреативни центар, а тренутно сви спортски клубови користе фискултурне сале СШЦ и ОШ „Свети Сава“ Лопаре. И поред свих проблема у области спорта, у одбојци су забиљежени посебни резултати у сезони 2017/2018, када је Одбојкашки клуб „Мајевица“ Лопаре освојио титулу првака РС и ушао у Премијер лигу БиХ. Нажалост, због недостатка спортске дворане која испуњава услове за такмичење, клуб је своје

утакмице играо у сусједним локалним заједницама (Ражљево и Угљевик), што је отежавало организацију утакмица и присуство домаћих навијача.

На подручју општине Лопаре налази се укупно 25 спортских објеката: четири физкултурне сале, 6 фудбалских стадиона и 15 терена на отвореном. На територији општине постоји и један тениски терен и један базен изграђени у приватном власништву.

Међутим, на подручју цијеле општине не постоји адекватан објекат намијењен за спорт, рекреацију и такмичење у складу са неопходним стандардима и пропозицијама за одређена такмичења, што представља проблем у функционисању клубова, тј. спортска дворана са потребним стандардима. Спортски клубови и то: Фудбалски клуб „Мајевица“, Лопаре, Одбојкашки клуб „Мајевица“ Лопаре и Карате клуб „Мајевица“ Лопаре, за нормално функционисање и рад користе физкултурне сале у СШЦ и ОШ у Лопарама. Поред њих за рекреативне потребе грађана општине Лопаре, од дјете и омладине до старијих генерација, желе да у адекватном простору упражњавају разне спортове. За све њих број школских сала није довољан, а посебно је то изражено у зимском периоду. Према стандардима за спортска такмичења неопходна је спортска дворана са трибинама која испуњава све услове и стандарде за такмичења, као и помоћне просторије у склопу дворане.

Поред клубова регистрованих на подручју општине Лопаре, поједини клубови из сусједних општина организују секције за заинтересоване чланове (кошаркашки клуб из Угљевика, Taekwondo клуб „Сокол“ Бијељина).

Млади и слободно вријеме

Последњих неколико година младима се не посвећује довољно пажње. Општина је дала подршку за реализацију неколико пројеката и дјелимично помогла да се створе услови за рад омладинских организација. Све то није довољно да би се задржали млади и да би се створили услови за решавање њихових потреба кроз различите садржаје.

Када је ријеч о развијању вјештина и компетенција, средствима из буџета се подржавају пројекти који доприносе стицању праксе међу младима у локалним фирмама и установама, активности које доприносе развијању предузетничког духа, те запошљавање младих кроз пројекте преквалификације.

Омладински активизам решен је кроз мали број појединачних пројеката који се реализују на подручју општине. Изузетак који посебно треба истаћи као дугогодишњи позитиван примјер је сарадња са Фондацијом Мозаик из Сарајева са којом се кроз пројекат Омладинска банка Лопаре за неформалне групе младих помаже реализација пројеката на подручју општине Лопаре који имају за циљ јачање сарадње и побољшање живота младих. Омладинска банка из Лопара подржала је од 2012. године велики број пројеката (88). Како би смо унаприједили положај младих потребно је реализовати већи број стратешких пројеката, као и пројеката из области информисања младих, омладинског рада и организовања, побољшања здравствене заштите, социјалног положаја, запошљавања, културе и образовања, заштите животне средине, те активности из области мобилности младих и слободног времена. Активности на побољшању положаја младих потребно је унаприједити у наредном периоду.

Слободно вријеме најчешће се користи кроз рекреативне спортске активности. На подручју општине Лопаре око 40 жена укључено је у двије фитнес рекреативне групе, док су најмлађи, њих 15 до 20, организовани у „Школицу спорта“. Таеквондо спортом на подручју општине Лопаре баве се двије секције у Прибоју и Лопарама. Традиционално одржавају се два планинарска похода, у току године, који окупља око 50-100 учесника љубитеље планинарења и природе.

Рекреативна активност своди се углавном на рад неколико спортских организација, приватних фитнес група, вјежбање у теретанама, као и кроз активности група и појединачна- рекреативаца који планинаре, ходају, трче баве се спортским играма и сл. Грађани општине Лопаре који се баве рекреацијом укључени су у спортскорекреативне садржаје који се реализују у закупљеним школским салама. У току године организује се и по неколико културно – спортских и других манифестација. Манифестације, поред Општине Лопаре, организују спортске и културне организације и установе и невладине организације.

Цивилно друштво

Цивилни сектор на подручју општине Лопаре није довољно развијен. Према доступним подацима на подручју Општине је регистровано око 50 удружења грађана (заједно са спортским

клубовима) у различитим областима дјеловања. Скоро половина ових организација акти није активно. У општини Лопаре тренутно је активно око 20 невладиних организација, што је у односу на ранији период већи број. У последњих неколико година формиране су и нове организације, а неке од њих су веома активне.²

Треба посебно истаћи рад СПКД „Просвјета“, Удружење пензионера, Ловачко удружење који окупљају већи број чланова, као и рад Удружења параплегичара обољелих од дјечије парализе и осталих трајних инвалидности, које пружа велику помоћ својим члановима кроз различите видове (социјална и здравствена заштита чланова, образовање, запошљавање, прилагођавање приступачности објектима и спорт).

Мали број активних НВО-а је последица недовољно развијене свијести грађана о властитим правима и одговорностима, неинформисаности грађана (недостатак електронских и писаних медија), те недовољне заинтересованости грађана за учешћем у јавним пословима и доношењу одлука. Такође, уочена је и веома мала заступљеност жена у јавном животу (за сада су регистроване три организација жена на подручју општине). Рад ових организација је, углавном, са неколико чланова. Скоро све невладине организације или удружења грађана, се финансирају од подршке локалне заједнице и то путем захтјева за организацију неког догађаја или активности или подршку за суфинансирање пројеката.

На подручју општине не функционише ни један локални медиј, већина информација се преноси путем медија из сусједних средина (Угљевик, Бијељина, Брчко). Општинска веб страница и фејсбук страница објављују важније информације о животу локалне заједнице, па су тако и грађани боље информисани о дешавањима у локалној заједници, обзиром да их све већи број користи интернет.

Дијаспора

Општина Лопаре је препознатљива као средина са великим бројем дијаспоре. Према процјенама, више до трећине становништва живи и ради у дијаспори (највише у Швајцарској, Њемачкој и Аустрији). Значај дијаспоре за локалну заједницу је препознат од стране локалне управе и 2010. године је подржано оснивање Удружења Мајевичана у Швајцарској, које значајно доприноси развоју наше општине. Заједно са овим удружењем од 2012. године се, крајем јула мјесеца, организује манифестација „Дани дијаспоре“, која траје неколико дана и окупља, поред домаћег становништва, велики број грађана из дијаспоре, многобројне госте и пријатеље из других локалних заједница и на тај начин промовише општину. У оквиру ове манифестације организују се разни догађаји (фоклорни сусрети, котлићијаде, ликовне изложбе, пословни сусрети, спортска такмичења, музички догађаји, као и сајам домаћих производа и кућне радиности).

Удружење Мајевичана у Швајцарској, кроз свој рад, организује многобројне хуманитарне активности и помаже становништво у родном крају (помоћи у изградњи локалних путева, изградња стамбених објеката, лијечења лица и многе друге активности).

Посебно треба истаћи и да су поједини чланови Удружења покренули и властите бизнисе на подручју општине (отворени производни погони, изграђени стамбени објекти, базен и друго), чиме се знатно допринијели и доприносе локалном економском развоју локалне заједнице.

Инвестиције дијаспоре су обухватиле сљедеће: д.о.о. „Ђокић метал“, Ресторан и сала „Хелветиа“, д.о.о. „Геотермал“, д.о.о. „Октопус“, д.о.о. „Фруктум“, д.о.о. „Агровисочник“, д.о.о. „Спринклер“ Прибој, д.о.о. „Мб терм“ Лопаре, д.о.о. „Дуометал“ Лопаре, д.о.о. „Максбет“ Лопаре, д.о.о. „Голден ДС“ Лопаре.

² УГ „Жене Мајевике“, Борачка организација, Удружење пензионера, Туристичка организација општине Лопаре, Ловачко удружење „Мајевика“, Удружење параплегичара, обољелих од дјечије парализе и осталих трајних инвалидности Лопаре, УГ „Еко-Леонардо“, УГ „Бехар“, Удружење родитеља са четворо и више дјеце „Подмладак“, УГ „Вива-натура“, СПКД „Просвјета“, Мајевички акцијаша, УГ „Жене Милиног Села“, Удружење пчелара „Златна кошница“, Ауто мото друштво „Мајевика“, „Мајевички волонтери“, Удружење за очување баштине „Дијак“, Вриједне руке Мајевике, Мајевичко удружење Пипери, Млади за Лопаре, „Примус“ Удружење риболоваца „Шкобаљ“ и др.

Сигурност грађана

Општина Лопаре је израдила документ „Процјена урожености општине Лопаре од елементарних и других непогода“. У оквиру ове процјене идентификовани су ризици од елементарних непогода и других несрећа на подручју општине и то: клизишта, поплаве, пожари, минско-експлозивна средства и др.

Скоро све локалне институције немају израђене Планове за евакуацију, нити редовно спроводе вјежбе евакуације. Дом здравља Лопаре, у примарној заштити и спашавању, може својим капацитетима одговорити у случају елементарне непогоде и друге несреће. Општина нема усвојен Програм развоја система заштите и спашавања. Систем за рано упозоравање је дјелимично функционалан. У локалном буџету нису обезбијеђена довољна средства за финансирање система заштите и спашавања. Критична инфраструктура је идентификована, али у потребној мјери није заштићена. Капацитети цивилне заштите су недовољни, а и опремљеност није на задовољајућем нивоу. Постоји потреба за бољом организацијом система цивилне заштите. Приликом елементарних непогода највећи терет у заштити и спашавању становништва и имовине пада на Територијално ватрогасно-спасилачку јединицу.

Клизишта

На подручју општине Лопаре од 2014. године, према расположивим подацима из евиденције Општинске управе, евидентирано је преко 2.100 клизишта која су угрозила и још угрожавају: стамбене објекте, помоћне објекте, путну инфраструктуру, водоводе, ријечна корита, пољопривредно земљиште и воћњаке.

Процјена штета од клизишта по годинама је следећа:

• 2014. године износила је 15.266.369,53 КМ,	• 2018. године износила је 53.061,00 КМ,
• 2015. године износила је 1.500.490,42 КМ,	• 2019. године износила је 418.294,06 КМ,
• 2016. године износила је 214.297,02 КМ,	• 2020. године износила је 79.503,38 КМ,
• 2017. године износила је 178.612,79 КМ,	• 2021. године износила је 102.110,16 КМ.

У већој мјери штете од клизишта су само привремено саниране, јер су за стабилнију и дуготрајнију санацију потребна значајнија финансијска средства. Из различитих извора финансирања (буџет, кредити, донације) за санацију штета од клизишта је у периоду 2014-2023 година утрошено преко 3.000.000 КМ.

Угроженост од пожара

Анализом података достављених од Територијалне ватрогасно спасилачке јединице општине Лопаре евидентно је да је на подручју општине Лопаре присутна опасност од пожара, те да је број пожара сваке године у порасту. Износи штета директно су узроковани врстом објекта или засада уништених пожаром. Све евиденције воде се у Књизи пожара у којој се наводе: узроци пожара, настала штета, вријеме дојаве, вријеме и средства кориштена на отклањању пожара и други показатељи. Ватрогасна јединица кроз Годишњи извјештај доставља Скупштини општине све податке из области свог рада и дјеловања, као и надлежној Полицијској управи и Ватрогасном савезу РС.

Процјена штета од пожара по годинама:

2014. године износила је 42.400 КМ,
- 2015. године износила је 37.800 КМ,
 - 2016. године износила је 19.400 КМ,
 - 2017. године износила је 78.600 КМ
 - 2018. године износила је 109.500 КМ,
 - 2019. године износила је 215.000 КМ,
 - 2020. године износила је 184.400 КМ,
 - 2021. године износила је 52.550 КМ

На подручју општине Лопаре од 2003. године активно ради Територијална ватрогасно-спасилачка јединица општине Лопаре, које у свом саставу броји 22 ватрогасца. Иако је јединица добро опремљена са возилима и опремом, потребна је континуирана набавка опреме како би јединица била опремљена по савременим стандардима и тиме унаприједила свој рад. Највећи дио опреме је набављен уз помоћ донатора, а преостали уз помоћ средстава Ватрогасног савеза.

Угроженост од поплава

Једино уређено ријечно корито у општини Лопаре је дио ријечног корита ријеке Гњице које пролази кроз Лопаре Град. Поплавом су угрожена равничарска подручја поред свих ријека и потока на подручју општине Лопаре, и то: Мртвица, Кореташи, Бобетино Брдо, Тобут, Пељава и Прибој.

Током 2014. године, након великих падавина ријеке Гњица, Јања, Јабланичка ријека су направиле огромну штету на стамбеним објектима, инфраструктури и пољопривредном земљишту. Процијењена штета од поплава, у периоду 2014-2023. година, износи око 1.500.000 КМ, углавном настала у сјеверном дијелу општине од бујичних потока и притока ријека. На подручју општине Лопаре не постоје објекти за заштиту од поплава поред ријека и потока, а заштиту пружају Цивилна заштита и Ватрогасна јединица.

Поред угрожености од поплава повећањем нивоа воде у водотоцима, постоји и потенцијална опасност поплаве од рушења бране на језеру Сњијезница у Федерацији БиХ недалеко од границе наше општине. У том случају били би угрожени грађани Прибоја, Пељава и Тобута.

У последњих неколико година реализовани су пројекти на превенцији поплава у ријечним коритима Гњице и Лабуђанске ријеке и бујучним потоцима (Тоциљевац, Јовића поток, Вукосавачки поток и др.).

Угроженост минама

Општина Лопаре је једна од локалних заједница на којима се налазе минска подручја. Према процјенама Центра за уклањање мина у БиХ, у 2017. години на подручју општине Лопаре има сумњивих површина под минама у површини од 4,83 km² од чега је прва категорија приоритета 2,9 km², друге категорије приоритета 1,62 km² и треће категорије приоритета 0,31 km². Захваљујући помоћи Њемачке владе, у 2022. години започет је процес деминирања подручја Мајевице, са циљем да се деминира подручје општине Лопаре, коју реализује Норвешка народна помоћ, а финансира Њемачка влада која је дала гаранцију да ће до краја 2024. године извршити деминирање свих минских подручја на подручју општине Лопаре. Преостало је око 20% територије општине Лопаре, коју је потребно деминирати.

Криминалитет и јавни ред и мир

Када је ријеч о области криминалитета, подручје општине Лопаре карактерише такво стање да је у 2024. години у односу на 2023. годину пријављено и обрађено мало више казних дјела (50 у односу на 48 из претходне године) или процентуално 4,2%, те се може констатовати да је стање на задовољавајућем нивоу. Од 50 кривичних дијела, 47 је разријешено, те укупна разријешеност износи 94%, или приказано у коефицијенту укупне расвијетљености 92,2.

У области јавног реда и мира у 2024. години, у односу на исти период 2023. године је повећан број прекршаја (77 прекршаја у односу на 47 или 63,8%). Број нарушавања јавног реда и мира је, такође, повећан у односу на 2023. годину (53 у односу према 34 или 55,9%), док је број поднених захтјева за покретање ПП (прекршајне пријаве) мањи (13 у односу на 15). У ремећењу јавног реда и мира нису наступиле теже посљедице, а најчешће је јавни ред и мир нарушаван дрским понашањем као најблажим видом чињења прекршаја против јавног реда и мира, што показује и већи број издатих прекршајних налога (40 у односу на 19 или 110,5%), које су полицијски службеници издали на лицу мјеста.

Из наведених показатеља може се констатовати да дошло до повећања броја прекршаја у односу на ранији период и погоршања јавног реда и мира.

Закључак: Анализа стања у области друштвеног развоја показује да општина Лопаре располаже развијеном мрежом јавних услуга у областима образовања, здравства, социјалне заштите, културе и спорта, али да су присутни значајни структурни изазови који су првенствено повезани са

негативним демографским кретањима, одливом младог становништва, неравномјерном доступношћу услуга између урбаних и руралних подручја и ограниченим финансијским и кадровским капацитетима.

У области образовања неопходно је наставити улагања у модернизацију и опремање васпитно-образовних установа, унапређење доступности предшколског васпитања за дјецу са цијелог подручја општине, као и рјешавање проблема ученичког превоза и саобраћајне повезаности руралних насеља са центром општине. Посебан изазов представља континуирано смањење броја ученика и ограничена понуда средњошколских занимања, што захтијева прилагођавање образовног система потребама локалног развоја и тржишта рада.

Здравствени систем обезбјеђује задовољавајући ниво примарне здравствене заштите, уз значајно побољшану инфраструктуру и опремљеност, али постоји потреба за даљим јачањем превентивних програма, развојем мобилних и теренских услуга, као и унапређењем психолошке и психосоцијалне подршке становништву, посебно у руралним подручјима.

Раст броја социјално угрожених лица указује на потребу даљег развоја система социјалне заштите кроз увођење нових услуга у заједници, јачање мобилног рада на терену, прелазак на реактивног на превентивни приступ и унапређење подршке рањивим категоријама становништва, укључујући жртве насиља, лица у стању социјалне потребе и друге осјетљиве групе.

Култура и спорт представљају значајне ресурсе за очување идентитета заједнице, друштвену кохезију и квалитет живота становништва. У наредном периоду неопходно је наставити улагања у културну и спортску инфраструктуру, јачати институционалне капацитете, обезбиједити континуитет манифестација и догађаја, те унаприједити њихову промоцију и повезаност са образовањем, туризмом и локалним развојем. Такође, потребно је обратити пажњу и на веће ангажовање жена у спорту, јер је веома мало учешће дјевојака у спортским клубовима. Посебну пажњу потребно је посветити унапређењу културних и спортских садржаја у руралним подручјима, развоју рекреативних активности и стварању квалитетнијих услова за дјецу и младе, укључујући изградњу и модернизацију спортских објеката у складу са савременим стандардима.

Јачање учешћа грађана у процесима доношења одлука и развоју локалне заједнице представља важан предуслов доброг управљања. У том контексту потребно је додатно оснажити улогу мјесних заједница, организација цивилног друштва и локалних институција у процесима планирања и креирања јавних политика, уз континуирано подизање свијести грађана о значају активног учешћа у јавном животу.

Истовремено, потребно је наставити активности на унапређењу безбједности и отпорности локалне заједнице кроз системско рјешавање проблема клизишта, смањење ризика од поплава, наставак деминарања преосталих ризичних подручја и јачање превентивних активности у области јавне безбједности. У том процесу посебан значај има даљи рад Форума за безбједност као механизма сарадње локалне управе, јавних институција и полиције у превенцији насиља, малолетничке делинквенције и других безбједносних ризика.

Свеукупно посматрано, кључни изазов друштвеног развоја општине Лопаре остаје стварање услова за већи квалитет живота, задржавање младих и јачање доступности и квалитета јавних услуга на цијелом подручју општине, уз равномјеран развој урбаних и руралних средина.

2.1.7. Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга

Стамбена инфраструктура

Када говоримо о стамбеној инфраструктури може се констатовати да је процес обнове девастираних објеката завршен, као и процес откупа државних станова. Обнова и изградња стамбене инфраструктур врши се тренутно за објекте који су оштећени због клизишта. Општина је помогла и у подизању енергетске ефикасности стамбених објеката у Лопарама, а у наредном периоду посебна пажња ће бити усмјерена на енергетској ефикасности у коју је потребно укључити и домаћинства у руралним пордучјуима. Стамбена изградња врши се углавном за потребе тржишта.

Процијењена вриједност непокретне имовине Општине Лопаре за 16 катастарских општина за које је извршено излагање износи 15.189.244,05 КМ. Ова вриједност се односи на земљиште, станове, пословне просторе и друге грађевинске објекте. Највећи удио земљишта које има општина односи се на пољопривредно земљиште, а потом су заступљене површине под шумама.

Табела 44: структура имовине у власништву Општине

Врста имовине	Тренутно стање	
	Величина у m ²	Процијењена вриједност у КМ
Земљиште		
Грађевинско	51.906,00	688.025,53
Гробља	100.475,00	1.967.708,23
Пољопривредно	1.389.214,00	9.384.572,16
Шума	159.047,00	1.346.281,33
Воћњак	14.288,00	80.266,28
Станови	154,30	160.416,78
Пословни простори	0	0
Остало: Грађевински објекти самостални	4.428,00	1.561.973,74
Укупно:	1.719.512,30	15.18.244,05

Извор: Одјељење за стамбено-комуналне послове

Када је у питању стамбени фонд, Општина Лопаре не располаже са индивидуалним становима, али у свом посједу има 5 станова у објектима колективног становања.

Табела 45: Стамбени фонд

	Број станова				
	2020	2021	2022	2023	2024
Индивидуални станови (у кућама)			-	-	-
Станови у објектима колективног становања			5	5	5
Укупно:	0	0	5	5	5

Извор: Одјељење за стамбено-комуналне послове

Саобраћајна инфраструктура

Путну мрежу општине Лопаре чине путеви подијељени на: локалне, регионалне и магистралне. Локални путеви подијељени су на примарне у дужини од 143,94 km, (29,7 %) и секундарне у дужини од 254,23 km (52,5%). Регионални путеви заузимају друго мјесто по заступљености, од којих регионални путеви првог реда су у дужини од 43,02 km (8,9%) и регионални путеви другог реда у дужини од 25,07 km (5,2%). Најмањи проценат имају магистрални путеви првог реда у дужини 18,29 km (3,8%).

Табела 46: Путна мрежа на подручју општине

Опис	Дужина (km)	%
Некатегорисани	-	
Локални		
Примарни	143.94	29.7
Секундарни	254.23	52.5
Реагионални		
Првог реда	43.02	8.9
Другог реда	25.07	5.2
Магистрални		
Првог реда	18.29	3.8
Другог реда	-	
Аутопут	-	
Укупно	484.55	100.0

Извор: Одјељење за стамбено-комуналне послове

У надлежности општине Лопаре у 2022. години било је укупно 398,17 km пута (примарних 143,94 km и секундарних 254,23 km) , од чега је 157,76 km асфалтирано.

Табела 47: Путна мрежа у надлежности Општине

Опис	Укупна дужина (km)	Асфалтирани (km)
	2024	2024
Некатегорисани	-	-
Локални		
Примарни	143.94	101.94
Секундарни	254.23	55.82
Укупно	398.17	157.76

Извор: Одјељење за стамбено-комуналне послове

У наредној Табели представљена су издвајања из општинског буџета за санацију и изградњу саобраћајне инфраструктуре на територији наше општине.

Табела 48: Путна мрежа: финансијска улагања и повезаност

	2020	2021	2022	2023	2024.
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у санацију и изградњу некатегорисаних путева - у КМ	190.000	188.325	181.465	280.400.9	13.410,00
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у санацију и изградњу локалних путева- у КМ	370.069	773.549	632.246	143.554.53	151.656,50
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у редовно одржавање путева – у КМ		57.727	17.219	151.739.61	162.236,19
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у изградњу и одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације – у КМ	679	3.467	7.937	0	7.128,23
Укупна финансијска средства из буџета општине уложена у изградњу и санацију саобраћајне инфраструктуре – у КМ	560.748	1.023.068	838.867	575.695.04	334.430,92
Број километара асфалтираних путева на подручју општине	93,35	99,82	101,61		

Извор: Одјељење за финансије

Локални превоз

На подручју општине Лопаре једине регистроване линије за јавни превоз путника су из правца Бијељина-Тузла и покривају дио општине кроз које ове линије пролазе (Тобут, Пељаве, Прибој, Бријест, Подгора). Јавног аутобуског превоза из правца Лопара у друге градове нема, а тренутно је регистрован један такси превозник. Средства која се издвајају из општинског буџета намијењена су само за субвенционисање организованог превоза ученика.

На подручју општине Лопаре постоји организован превоз дјеце која похађају основне и средње школе, али је покривено укупно 11 мјесних заједница од 25. Услуге превоза врши предузеће Д.о.о. „Антић турс“ Лопаре (Тобут, Јабланица, Лукавица, Миросавци, Лабуцка, Липовице, Прибој, Брусница, Потраш) и Д.о.о. „Маликић турс“ Хумци (Корај, Пипери). Овај вид превоза је активан само за вријеме школске године, док је у периоду школских распуста број линија смањен.

Табела 49: Локани превоз

	2020	2021	2022	2023	2024
Број МЗ-а покривених локалним јавним превозом	15	15	15	15	15
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у субвенционисање локалног јавног превоза ученика – у КМ	39.356,57	64.814,79	73.814,17	94.757,41	72.965,73

Извор: Одјељење за финансије

Електро-дистрибутивни систем на подручју општине Лопаре

Главно предузеће за снабдијевање електричном енергијом општине Лопаре је зависно електродистрибутивно предузеће „Електро-Бијељина“ а.д. Бијељина, односно Теренска једница Угљевик која покрива територију општина Угљевик и Лопаре као и мањи дио територије града Бијељина.

ТЈ Угљевик, преко својих 239 трафо станица и далековаода укупне дужине од око 340 km, НН мреже и прикључака дужине око 1.130 km, електричном енергијом снабдијева 14.269 мјерних мјеста. Велика површина Општине, као и дужина и старост електро мреже често доводи до прекида у напајању електричне енергије на појединим дијеловима општине, а нарочито у зимском периоду, што чини огромну штету становништву и привреди. Ремон и поступак обнове електро мреже је јако спор и недовољан да би се обезбиједило квалитетније снабдијевање електричном енергијом.

Телекомуникације и поштански саобраћај

На подручју општине Лопаре задовољавајуће је стање када су у питању телекомуникације, нема значајнијих одступања у односу на друге општине и градове у Републици Српској. На нашем подручју послује канцеларија компаније М;Тел а.д. Бањалука, која има и највише корисника. Остали оператери су такође заступљени, али у мањем обиму.

Дјелатност поштанског саобраћаја на територији наше општине обавља Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске кроз пријем, отпрему, превоз, приспјеће и уручење поштанских пошиљака у унутрашњем и међународном поштанском саобраћају. Јединица поштанске мреже у Лопарама послује као пошта 75240 и једна је од 264 поштанске јединице које послују у Републици Српској. Поред ове јединице која се налази у центру Лопара, на територији општине Лопаре постоје и поштански шалтери у Пиперима (75248), Корају (75247) и Прибоју (75249). Поред наведеног редузећа, у свим дијеловима општине заступљена је и достава брзе поште која се обавља преко неколико предузећа регистрованих за ову врсту дјелатности.

Водоснабдијевање

На подручју општине Лопаре квалитет воде у градским водоводима није на задовољавајућем нивоу. Један од кључних проблема је незадовољавајуће снабдијевање питком водом за значајан дио подручја и становника општине Лопаре. Неадекватно снабдијевање водом узроковано је прије свега недовољним бројем изворишта воде, те слабом покривеношћу општине градском водоводном мрежом која је узрокована великом разуђеношћу општине. Постојећа секундарна мрежа је у лошем стању, те се јављају велики губици воде што је посебно изражено у мјесним заједницама Лопаре, Прибој и Корај.

Недовољан је и број филтера за пречишћавање воде из градског водовода. Неконтролисана потрошња воде у приградским насељима и неисправне санитарije доводе до неконтролисане потрошње воде.

Снабдијевање становништва питком водом на простору Општине се врши градским водоводом непосредно са водозахвата, односно изворишта Рисовац, Веселиновац и Капљевац-Јабланица који су отворени токови. Вода се узима директно из водозахвата, при чему се дешава да приликом обилнијих падавина долази до замућења воде, те као таква у тим периодима није за употребу. Насељено мјесто Лопаре се снабдијева водом са два главна изворишта - Веселиновац и Рисовац, којима управља ЈКП „Водовод“, које истовремено управља и локалним водоводом у насељу Прибој.

Тренутна дужина водоводне мреже је 47 км, а из система се снабдијева око 5.300 становника општине Лопаре путем око 1.700 прикључака. Мрежом јавног водоснабдијевања обухваћено је уже подручје насеља Лопаре, те насељена мјеста Мачковац, Пирковци, Вукосавци и Веселиновац, односно нешто преко 3.000 становника. Још око 2.200 становника се снабдијевају водом са изворишта Миросавци, тако да произилази да се око 30% становништва општине Лопаре снабдијева водом из јавног водовода, што је значајно испод просјека у РС. Остатак општине, односно већина руралних подручја, се снабдијева водом са приватних изворишта или бунара. Покривеност града и приградских насеља организованим системом водоснабдијевања је релативно задовољавајућа, али још увијек постоје насеља на подручју општине гдје снабдијевање питком водом није на задовољавајућем нивоу или уопште не постоји. Најкритичнија ситуација је у селима Смиљевац, Кореташи, Пукиш, Мртвица, Лопаре село-Грађевина и Прибој, у којима живи око 2.500 становника (цца 1.000 домаћинстава).

Губици воде у водоводном систему на простору општине према досадашњим показатељима се процјењују на око 30% - 40%, а узроковани су првенствено старошћу водоводне мреже (преко 30 година) што узрокује честе и велике кварове у систему.

Свеукупно гледајући, у значајном дијелу претходног периода евидентна је била стагнација у развоју водоводних система. ЈКП „Водовод“ има значајних проблема са одржавањем континуитета у водоснабдијевању, посебно у МЗ Корај, али и на другим локацијама, посебно у сушном периоду када се врши превентивна рестрикција у снабдијевању водом услед смањеног дотока воде. Последице те стагнације су застарјела опрема, лоше стање објеката водоводне мреже, лоше стање водозахвата, бројна уска грла у водоводним системима који капацитетима не одговарају нарастајућим потребама потрошача.

У последње вријеме се ради на рјешавању дијела проблема у области водоснабдијевања, те су урађени водоводи у Пељавама, Пипери, Прибоју и дио Тобута. Од 2024. године реализује се значајан пројекат реконструкције главног дистрибутивног цјевовода од резервоара до дистрибутивне мреже, што подразумијева замјену цјевовода у укупној дужини 454 метра и што је уједно и почетна фаза ширег пројекта "Санација изворишта, изградња нових таложника и санација водоводне мреже" којим би се питање водоснабдијевања Лопара требало трајније ријешити. У наредном периоду потребно је обезбједити финансијска средства за санацију водоводне мреже и обезбјеђивање довољних количина воде за све становнике, као и извршити постављање водомјера на свим објектима да би се обезбједила тачна евиденција потрошње, а у складу са тим и наплата утрошене воде. Такође, потребно је да се предузму активности на постављању пречистача воде на извориштима Рисовац, Веселиновац и Јабланица, како у будућности не би долазило до замућења воде на водозахвату, а самим тим и у водоводној мрежи на подручју општине Лопаре.

Канализација

У односу на одводњу кишних и комуналних отпадних вода, уочава се да насеља унутар подручја општине Лопаре немају изграђен цјелокупан канализациони систем. Изградњом савремених водовода нагло се повећају количине отпадних вода, а пошто се паралелно са тим не раде савремени канализациони системи, насеља убрзо почињу буквално да „пливају“ на отпадним водама које се изливају из импровизованих септичких јама или из излива у окружење, угрожавајући здравље људи.

Услуге одвода отпадних вода осигуране су за уже подручје насеља Лопаре и дио насеља Корај, односно за око 20% становништва општине, што је далеко испод просјека БиХ који износи око 40%. Регулисани канализациони систем постоји само у насељу Лопаре. Постојећи канализациони систем је мјешовитог типа, те се оборинске воде не одвајају од отпадних вода. Приградска и рурална подручја општине нису покривена канализационом мрежом, тако да у већини случајева отпадне воде завршавају у

потоцима, путним каналима или у непрописно изграђеним септичким јамама. Неријешено питање уклањања и третмана отпадних вода на подручју општине узроковано је постојећим канализационим системом који је мјешовитог типа. Рјешавање питања отпадних вода је отежано и због непостојања колектора у већини насељених мјеста.

Стање канализационе мреже је прилично лоше због старости мреже, лошијег квалитета кориштених материјала, као и недовољног одржавања канализационе мреже током претходних година. У наредном периоду унапређење канализационог система на простору општине се поставља као приоритет улагања у комуналну инфраструктуру.

Табела 50: Отпадне воде-канализациона мрежа

	2021.	2022.	2023.	2024.
Број километара канализационе мреже на подручју општине	3	3	3	3
Ниво улагања у изградњу канализационе инфраструктуре	0	0	0	0
Ниво улагања у реконструкцију канализационе инфраструктуре	0	0	0	0
Ниво улагања у одржавање канализационе инфраструктуре			0	0
Домаћинства - прикључци	673	673	673	673
Правне особе - прикључци	96	98	98	98
Број домаћинстава у општини без прикључка на канализациону мрежу – процјена	1358	1365	1365	1365
Просечна цена по m ³ отпадних вода	0,39/m ³	0.39/m ³	0,39/m ³	0,39/m ³
Проценат отпадних вода које се пречишћавају	0	0	0	0
Постотак наплате услуга	38,50%	41%	43%	45%

Извор ЈКП „Водовод“ Лопаре

Гријање

Општина Лопаре нема системски ријешено питање топлификације града. Тренутно, становници општине Лопаре имају своје сопствене системе за загријавања простора (котлове и пећи), који углавном користе чврсто гориво (дрво, пелет и угаљ).

Јавна расвјета

У последње четири године покривеност становништва јавном расвјетом се повећала са 30% на 60%, са тенденцијом даљег ширења. Значајна средства из општинског буџета издвајају се за изградњу, одржавање и функционисање јавне расвјете, што је приказано у наредној табели.

Табела 51: Јавна расвјета

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
% покривености становништва општине јавном расветом- процјена	30%	50%	60%	70%	75%
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених у изградњу и одржавање јавне расвете – у КМ	33.337	21.081	27.266	21.272,82	37.966,38
Износ финансијских средстава из буџета општине уложених за функционисање јавне расвете – у КМ	58.307	44.074	47.300	64.604,32	70.436,58

Извор: Одјељење за финансије

У 2024. години вршен је детаљан попис свих сијалица од јавне расвјете и дошло се до податка да на територији општине укупно има 1.287 сијалица, од чега 37 функционише на соларну енергију, док укупна дужина пута покривеног јавном расвјетом износи 46.025 метара, односно:

- Магистрални пут у дужини 5.660 метара,
- Регионални пут у дужини 12.750 метара,
- Локални пут у дужини 6.120 метара.

Табела 52: Преглед расвјетних тијела уличне расвјете на територији општине Лопаре

Р.б.	Локација	Број расвјетних тијела			
		Лед	Жива	Остало	Укупно
1.	Бобетини брдо	83	0	4	87
2.	Јабланица	0	7	0	7
3.	Корај	82	55	0	137
4.	Липовице	0	0	10	10
5.	Лопаре Град	324	0	11	335
6.	Лопаре Село	101	0	0	101
7.	Мачковац	55	0	16	71
8.	Миросавци	13	0	0	13
9.	Пељаве	17	37	13	67
10.	Пипери	32	0	0	32
11.	Пирковци	33	0	10	43
12.	Потраш	9	0	0	9
13.	Прибој	146	10	0	156
14.	Пушковац	10	0	3	13
15.	Тобут	40	0	0	40
16.	Вакуф	47	0	0	47
17.	Мртваца	65	0	6	71
18.	Пукиш	0	19	2	21
19.	Коњиковићи	17	0	0	17
20.	Козјак	0	0	10	10
УКУПНО		1.074	128	85	1.287

Извор: Одјељење за стамбено-комуналне послове

Управљање отпадом

ЈКП “Чистоћа” д.о.о. Лопаре јавно је предузеће које на територији општине Лопаре обавља следеће врсте послова: прикупљање, одвоз и депоновање отпада, прикупљање рециклажног отпада, одржавање и уређење јавно-прометних и зелених површина, одржавање и управљање пијацама у Лопарама, Прибоју и Корају, одржавање и управљање гробљима у Лопарама и Прибоју, чишћење зграда и објеката, трговина на велико осталим полупроизводима, отпадом и остацима, дјелатности санације (ремедијације) животне средине. Ово предузеће има склопљен уговор са ЈП Регионална депонија „Еко-деп“ д.о.о. Бијељина за услуге одлагања отпада на депонију, гдје је у току 2023. године прикупљено и одвезено приближно 2.100 тона отпада. Предузеће врши организовани одвоз отпада, са адресе корисника, по утврђеном распореду. Одвоз отпада је отежан у сеоским домаћинствима гдје куће нису груписане и гдје су удаљене једна од друге. Возила која служе предузећу за прикупљање отпада могу да одговоре на захтјеве благовременог одвоза отпада.

Средства за обављање комуналне дјелатности прикупљања, одвожења и депоновања комуналног отпада обезбјеђују се из цијене услуге сакупљања и одвоза комуналног отпада. 200 правних и 2.700 физичких лица су корисници услуге организованог одвоза смећа овог предузећа. 80% територије општине Лопаре покривено је услугом организованог одвоза отпада, са тенденцијом даљег ширења овог предузећа. Јавна свијест грађана није на завидном нивоу, када је у питању одлагање отпада. Отпад се одлаже по ријекама, потоцима, јавним површинама, поред путева, а присутан је и већи број дивљих депонија.

Табела 53: Одвоз отпада

Постотак покривености одвозом смећа (%)	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Домаћинства	74	75	78	80	82
Правне особе	99	99	99	99	99
Број корисника услуге одвоза смећа и отпада	2.319	2.350	2.418	2.460	
Количина отпада прикупљеног током године (m ³)	1.895	1.990	2.207	2.105	2.268
Постотак смећа и отпада који се сортира – процјена	10	15	17	19	20
Количина отпада прикупљеног током године – који је адекватно похрањен (m ³)	1.705	1.691	1.831	1.705	1.736
Количина отпада који није прикупљен током године (m ³)– процјена (одложен на „дивље“ депоније и сл.)	70	62	54	42	
Број дивљих депонија на подручју општине – процјена	53	35	25	20	17
Број санираних дивљих депонија на подручју општине	10	18	10	5	5
Износ инвестиција у затварање постојећих неадекватних депонија (KM)	10.000	12.000	13.000	11.000	
Број МЗ-а покривених организовани прикупљањем отпада	19	20	23	23	24
Број контејнера за колективно прикупљање отпада на подручју општине	389	394	407	530	
Просјечна цијена одвоза отпада по мјерној јединици	13	13	13	13	13
Постотак наплате услуга	75	79	80	82	85

Извор: ЈКП “Чистоћа” д.о.о. Лопаре

Погребна дјелатност и гробља

На подручју урбаног дијела општине налазе се 2 гробља, од којих је једно 100% попуњено, док друго располаже са око 700 слободних укупних мјеста, а тренутна попуњеност је око 40%, али постоји потреба да се и ово гробље прошири или измјести. Треба напоменути да у појединим насељеним мјестима постоје проблеми са недовољним бројем гробних мјеста, гдје је потребно проширити постојећа гробља.

Закључак: Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга на подручју општине Лопаре карактеришу значајни помаци у појединим областима, али и бројни инфраструктурни изазови који утичу на квалитет живота становништва и равномјеран територијални развој.

У области стамбене инфраструктуре завршен је процес обнове ратом оштећених објеката и откупа државних станова, док су актуелне активности усмјерене на санацију објеката угрожених клизиштима и унапређење енергетске ефикасности. Општина располаже значајном непокретном имовином, при чему највећи дио чине пољопривредно земљиште и шуме, што представља важан развојни ресурс.

Саобраћајна инфраструктура представља један од кључних предуслова развоја општине. Иако је у претходном периоду континуирано инвестирано у санацију и изградњу путне мреже, степен асфалтираности локалних путева и даље није задовољавајући, посебно у руралним подручјима. Додатни проблем представља недовољно развијен систем јавног превоза, због чега значајан број насеља нема адекватну саобраћајну повезаност са центром општине и другим урбаним срединама.

Снабдијевање електричном енергијом је углавном обезбијеђено на цијелој територији општине, али су присутни проблеми са дотрајалом мрежом, честим прекидима у напајању и недостатком кадрова за отклањање кварова.

Најизраженији инфраструктурни изазови присутни су у области водоснабдијевања и канализације. Постојећи систем карактеришу застарјела мрежа, високи губици воде, недовољан број изворишта и проблеми са квалитетом воде. Канализационом мрежом обухваћено је око 20% становништва, не постоји постројење за пречишћавање отпадних вода, а већина руралних насеља нема организован систем одводње, што представља један од највећих комуналних и еколошких проблема општине.

Општина нема системски ријешено питање топлификације, те се домаћинства углавном ослањају на индивидуалне системе гријања на чврста горива. Истовремено, евидентан је позитиван тренд ширења јавне расвјете, чија је покривеност значајно повећана у претходном периоду, чиме су унапријеђени услови безбједности и квалитет живота становништва.

У области управљања отпадом остварен је напредак кроз повећање обухвата организованим одвозом отпада, ширење мреже контејнера и смањење броја дивљих депонија. Ипак, и даље постоје изазови у погледу ниског нивоа селекције отпада, недовољно развијене културе одлагања отпада и присуства дивљих депонија у појединим дијеловима општине.

Када је ријеч о погребној дјелатности, уочена је потреба за проширењем постојећих гробаља и обезбјеђивањем нових укупних капацитета, како у урбаном тако и у појединим руралним подручјима.

Генерално, приоритети у наредном стратешком периоду односе се на модернизацију и проширење система водоснабдијевања и канализације, даље унапређење путне инфраструктуре и јавног превоза, повећање енергетске ефикасности, јачање комуналних услуга и стварање равномјернијих услова за живот на цијелом подручју општине. Унапређење јавне инфраструктуре представља један од кључних предуслова за побољшање квалитета живота становништва, привлачење инвестиција и дугорочни одрживи развој општине Лопаре.

2.1.8. Стање животне средине

Квалитет ваздуха

На подручју општине Лопаре нема индустријских капацитета који би својим технолошким процесима вршили већу емисију недозвољених штетних гасова и других штетних материја у атмосферу, а битан емитер који утиче на стање квалитета ваздуха, воде и земљишта читаве регије је Термоелектрана која се налази на подручју сусједне општине Угљевик. У току је реализација пројекта одсумпоравања на постројењу Термоелектране којим ће се у будућности емисије димних гасова смањити на минимум и тиме допријети чистијем ваздуху на читавом подручју.

Поред тога, извор загађења ваздуха је повремено паљење комуналног отпада на депонији сусједне општине Челић, лоциране у близини ентитетске границе, а чиме директно угрожава здравље становништва мјесних заједница Пукиш, Смиљевац и Кореташи.

Општина Лопаре нема изграђен централни систем гријања (топлификацију), а у индивидуалним системима пећи и котлова као енергент се најчешће користе угаљ, који садржи велики проценат сумпорних и других штетних једињења, пепела и алкалних компоненти.

Загађења ваздуха на простору општине свакако изазивају и аутомобили и теретна возила, која користе енергент нафту и нафтне деривате. Број регистрованих возила на подручју општине Лопаре, у 2024. години је износио 3.908, што је више за 12,36 % у односу на 2020. годину (3.478), а чији вијек старости се креће у просјеку око 7-15 година.

На основу инспекцијских контрола издатих еколошких дозвола, увида спровођења надгледања ваздуха, воде и земљишта, констатовано је да емисије загађујућих материја не прелазе дозвољене концентрације.

Стање водних ресурса

Цијело подручје општине Лопаре карактерише велики број мањих водотока. Кроз насељено мјесто Лопаре протиче ријека Гњица, која са својим притокама припада непосредно сливу ријеке Сава, а кроз насеље Прибој, ријека Јања, са својим притокама припада сливу ријеке Дрина. Једино уређено рјечно корито је у градском дијелу Лопара у дужини око 1,3 km.

Поред наведених ријека, још неколико мањих ријека протиче територијом општине Лопаре и то: Тобушница, Лабуђанска ријека, Јабланичка ријека, Крива ријека, Бијели поток.

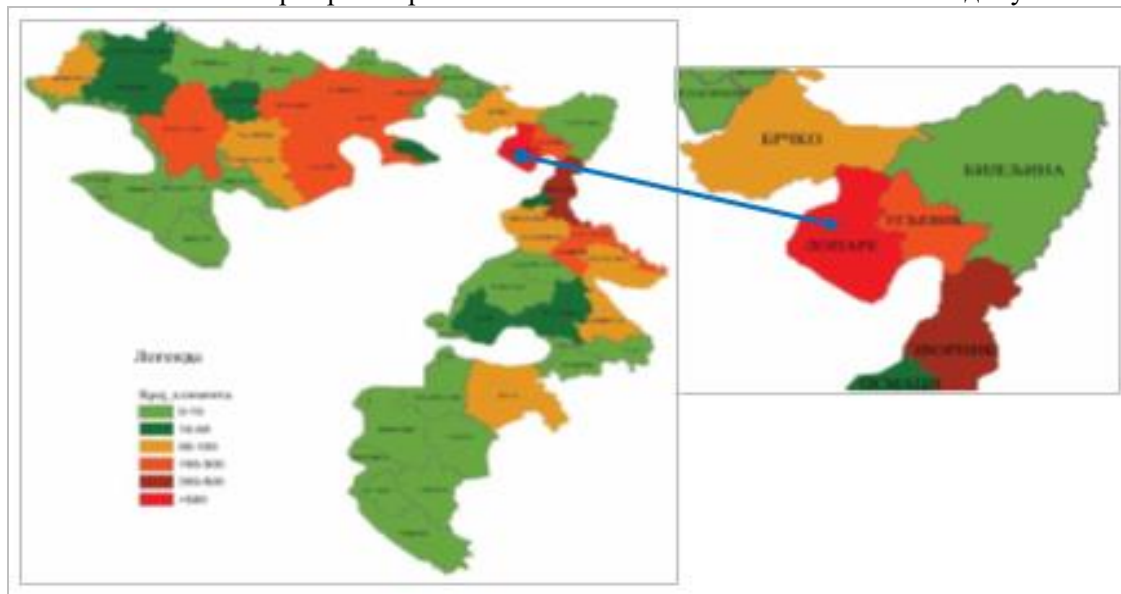
Стање земљишта

Општина Лопаре има значајне пољопривредне ресурсе. На деградацију тла и смањење површина обрадивог земљишта утиче: појава клизишта и ерозија тла, земљиште контаминирано минама и претварање пољопривредног у грађевинско земљиште. Због учесталих клизишта сваке године велике штете се причињавају на путним правцима, стамбеним и другим објектима.

Општина Лопаре је препозната као општина са највећим бројем клизишта у Републици Српској. На подручју општине Лопаре је од 2014. године до данас, према расположивим подацима из евиденције Општинске управе, евидентирано преко 2.100 клизишта која су угрозила и још увијек угрожавају:

стамбене објекте, помоћне објекте, путну инфраструктуру, водове, ријечна корита, пољопривредно земљиште и воћњаке.

Слика 4: Карта регистрованих клизишта по општинама за 2014. годину³

Током 2014. године елементарне непогоде су направиле велике штете на подручју општине. У периоду 2014-2017. године, када су највише биле изражене елементарне непогоде, процијењена је штета на преко 17 милион КМ.

Према извјештају МАК-а, након рата 2% укупне површине општине Лопаре граничног простора је било минирано, посебно рубна насеља, а до сада је деминирано мање од 5%. Забиљежено је неколико смртних случајева и рањавања од несрећа изазваних минама. У последњих неколико година скоро да и није било случајева страдања у минском пољу. Референт за цивилну заштиту одржава контакт с МАК-ом и ентитетском управом Цивилне заштите, те са свим заинтересованим организацијама у циљу организовања упозорења, обуке и едукације грађана о опасностима од мина. Планови за деминирање се достављају за сваку годину МАК-у, а уколико се обезбиједе донатори приступа се деминирању терена. Од пет и по милиона квадратних метара под минама, у Лопарама је до сада очишћено око три милиона.

Потенцијално негативни утицај на земљиште је могуће очекивати од загађења ваздуха, посебно на бази сумпора и азота које могу да изазову хроничне и акутне промјене на биљкама. Као извори загађења земљишта су дивље депоније чврстог отпада, испуст отпадних вода на пољопривредно земљиште, неконтролисана примјена хербицида и вјештачких ђубрива у пољопривредној производњи.

Стање шумских екосистема

Шумама на подручју општине Лопаре газдује ЈП "Шуме Републике Српске", Шумско газдинство, Лопаре. Од укупне површине, 39% територије је прекривено шумама, 7.108 ha у државном власништву, а 4.907 ha у приватном власништву. У структури шума доминира храст, цер, буква и граб, а остале врсте дрвета су мање заступљене.

Поред експлоатације шумског богатства, присутан је проблем уништавања шуме услед нарушавања природне равнотеже и присутности паразита, као и честа појава шумских пожара које су узроковане људским фактором, односно приликом крчења њива и пашњака у близини шума.

Управљање зеленим површинама

У Лопарама нема дефинисаних паркова и других категорија градског зеленила. Постојећи улични дрворед, у ужем центру града дужине око 1 km, са уређеним зеленим површинама и засадам украсног грмља, представља веома важан елемент јер повезује све остале категорије зелених површина, а истовремено и тампон који обезбјеђује заштиту од буке, прашине, вјетра, те прави сјену у доба лјетњих врућина и омогућава продирање свјежих ваздушних маса. Осим наведеног, већи дио зелених површина је испред индивидуалних објеката, дјечијег обданишта, школских објеката, фабричких кругова. Одржавање јавних зелених површина и дрвореда на подручју града Лопара редовно врши ЈКП „Чистоћа“ Лопаре.

Заштита природног биодиверзитета и културно-историјског наслеђа

У самом Мајевичком рејону, у реалној шумској вегетацији заступљене су храстова шума, шуме букве, цера, граба, шуме, а врло спорадичне неутрофилне, липа, љеска бријест и багрем. Густе шуме, пропланци, ливаде, врела и извори, чисте планинске ријеке и потоци, у непосредном окружењу су природна станишта бујног животињског свијета, водоземаца, гмизавца, инсеката, птица и сисара. На овом подручју не егзистирају угрожене врсте птица, сисара нити друге ендемичне животињске врсте које захтијевају посебну пажњу због специфичне природе његовог станишта. На ширем подручју овог локалитета од животињских врста појављује се: срна, вук, лисица, јазавац, куна, златица, шумски зец, вјеверица и многи представници птица и других животињских врста које су земљама Европе права ријеткост и стога строго заштићена. Покренуте су активности у циљу проглашења Мајевице парком природе, што је у складу са Просторним планом Републике Српске. Спроведена су истраживања о биодиверзитету Мајевице и у припреми студија која ће показати специфичности и разноликост биљног и животињског свијета ове планине.

Објекти из категорије природног и културног наслеђа су споменици НОР-а и револуције, партизанска спомен гробља НОР-а, некрополе стећака, археолошка налазишта, споменици отаџбинског рата и вјерски објекти у већем дијелу насељених мјеста територије општине Лопаре.

Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Енергетска ефикасност јавних објеката, али и приватних није на задовољавајућем нивоу. И поред напора локалне заједнице и организовања радионица, недовољна је едуцираност становништва о примјени мјера енергетске ефикасности. Треба истаћи да је, у последњих неколико година, на неколико јавних објеката унапријеђена енергетска ефикасност и то у Дому здравља (утопљавање, замјена столарије), Дјечијем вртићу (замјена пећи), згради Општинске управе (утопљавање, замјена крова и столарије).

Локална заједница је определијелена за процес енергетске транзиције и укључена је у пројекте са циљем побољшања мјера у овој области. На згради средњошколског центра је постављена соларна електрана, што је знатно допринијело смањењу трошкова ел. енергије у објекту. У току су активности да се соларна електрана постави и на згради Општинске управе. План је да се у наредном периоду унаприједи енергетска ефикасност и на другим јавним објектима. Такође, у циљу смањивања емисије CO₂ у плану је обезбијеђивање нових енергената (пећи на пелет) у јавним објектима. Започет је процес постављања соларних панела на јавним институцијама што је такође примјер транзиције ка зеленој енергији који промовише ЕУ.

Заштита рудног богатства

У последњих неколико година на подручју општине Лопаре провођена су истраживања налазишта нафте, литијума и других минералних сировина. Међутим, нема званичних података о утврђеним налазиштима. Подаци о резултатима истраживања су врло штури, нису доступни јавности, а често се шпекулише са резервама одређених сировина. Став становништва и локалне управе је врло негативан о могућности експлоатације минералних сировина, што је резултирало и протестним окупљањима грађана, потписивањем петиција, као и доношења закључка локалне заједнице о противљењу отварања рудника, јер би довело до иселјавања становништва, угрожавања животне средине. Исти став заузимају и сусједне општине, које су пружиле подршку борби против отварања рудника.

У контексту истраживања која су до сада рађена и идеја о рударењу на територији општине Лопаре, треба имати стално на уму да је Општина Лопаре препозната као општина са највећим бројем клизишта у Републици Српској и да рад рудника сигурно допринио повећању клизишта (рад великих машина, минирање и др.).

Закључак: Општина Лопаре располаже значајним природним ресурсима и релативно очуваном животном средином, али је евидентан недостатак систематског мониторинга и управљања квалитетом појединих компоненти животне средине, посебно ваздуха, вода и земљишта. Не постоје организовани системи праћења квалитета ваздуха и земљишта, док су водни ресурси изложени ризицима од загађења отпадним водама због недостатка система за пречишћавање. Истовремено, све израженији утицаји климатских промјена, пораст броја становника угрожених клизиштима и ризици од деградације природних ресурса намећу потребу за јачањем мјера заштите животне средине и адаптације на климатске промјене.

У наредном периоду неопходно је успоставити ефикасније системе праћења стања животне средине, подстицати употребу еколошки прихватљивих енергената, унаприједити управљање водним ресурсима и отпадним водама, те проводити активности усмјерене на очување и одрживо коришћење природних ресурса. Посебну пажњу потребно је посветити одрживом газдовању шумама кроз успостављање евиденција експлоатације, спречавање нелегалних сјеча, редовно пошумљавање, заштиту шума од пожара и биолошких штеточина, као и очувању биодиверзитета и природних станишта.

Даљи развој локалне заједнице захтијева и интензивније активности на повећању енергетске ефикасности стамбених и јавних објеката, широј примјени обновљивих извора енергије и подизању свијести становништва о значају зелене транзиције и одговорног односа према природним ресурсима. Значајан потенцијал представља и унапређење зелене инфраструктуре кроз озелењавање урбаних простора, обнову дрвореда и формирање нових зелених површина, чиме се доприноси ублажавању негативних ефеката климатских промјена и побољшању квалитета живота становништва.

Поред природних ресурса, општина располаже и значајним културно-историјским наслеђем које је потребно систематски евидентирати, заштитити, дигитализовати и промовисати као важан елемент локалног идентитета и развојни ресурс. У том процесу неопходно је обезбиједити активну сарадњу институција, организација цивилног друштва и грађана, како би се природне и културне вриједности очувале за будуће генерације и ставиле у функцију одрживог развоја општине.

Свеукупно посматрано, одрживо управљање природним ресурсима, унапређење система заштите животне средине, јачање отпорности на климатске промјене и очување природног и културног наслеђа представљају један од кључних предуслова дугорочног одрживог развоја општине Лопаре.

2.1.9. Општинска управа

Општинска управа општине Лопаре (у даљем тексту ОУ) врши послове и задатке локалне самоуправе из области управних, стручних и других административних послова, инспекцијског и другог надзора из надлежности општине и других послова у складу са законом, Статутом, Одлуком о ОУ општине Лопаре и другим прописима. Основни организациони облици ОУ су: одјељења, службе и самостални одсјеци. У ОУ општине Лопаре образована су укупно 4 одјељења и то: 1. Одјељење за општу управу, 2. Одјељење за финансије, 3. Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, 4. Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове. Поред одјељења у ОУ образовани су и следећи самостални одсјеци: 1. Стручна служба начелника општине, 2. Кабинет начелника општине, 3. Одсјек за инспекцијске послове, 4. Одсјек за заједничке послове, 5. Територијална ватрогасно-спасилачка јединица, 6. Одсјек за информационе технологије и информисање и 7. Одсјек за јавне набавке. У оквиру Одјељења за општу управу дефинисана су два одсјека и то: Центар за услуге грађана и Одсјек за управне послове.

При Скупштини општине Лопаре је формирана Комисија за равноправност полова, чији мандат траје 4 године, док послове из области равноправности полова обавља службеник за локални економски развој.

У Општинској управе општине Лопаре запослен је 81 радник, од тога 40 жена, а број становника по раднику у општинској администрацији у 2024. години износио је 153 становника.

Административне услуге шалтер сале и ОУ су на задовољавајућем нивоу (брза обрада докумената), али највећи проблем представља застарјела рачунарска опрема која не задовољава потребе нити радника нити грађана. Захтјеви грађана се брзо рјешавају, али је потребна и савремена опрема за рад администрације.

Општинској управи успостављен је модел Јединице за управљање развојем (ЈУРА) у оквиру које је систематизовано шест (6) радних мјеста (односно запосленим је проширен обим посла и за област локалног развоја), која су организована у оквиру 3 одјељења Општинске управе са задатком да прате и реализују планиране пројекте развоја. Уз сталне обуке капацитети локалне општинске администрације су побољшани како би се на адекватан начин могло одговорити захтјевима инвеститора и рађана, а захваљујући сарадњи са дијаспором и манифестације Дани дијаспоре, Лопаре су препознате као примјер добре праксе сарадње локалних и привредника из дијаспоре и локалне администрације.

Закључак: Неопходно је јачати капацитете локалне општинске администрације, али и других развојних актера на подручју општине како би се реализовали развојни пројекти и остварило боље привлачење инвестиција из свих расположивих извора. Посебно је потребно набавити рачунарску опрему која ће задовољити потребе савремене администрације како би одговорила захтјевима свих грађана и тражених стандарда у пружању услуга.

2.1.10. Просторно-планска основа

У периоду 2020-2024. године, за територију општине Лопаре није било промјена кад су у питању просторно-плански документи, и даље не постоји израђен Просторни план, као ни Урбанистички план. Постоји Регулациони план за централно подручје насеља Лопаре који је усвојен 2002. године.

На подручју општине постоји изражен проблем неријешених имовинско-правних односа, што ограничава развојне активности. У току је поступак јавног излагања, како би се овај проблем ријешо за један дио општине, али је то врло спор процес.

Закључак: У наредном периоду потребна је израда Просторног плана као и Урбанистичког плана општине Лопаре, као и наставак процеса рјешавања имовинско-правних односа.

2.1.11. Анализа буџета општине Лопаре

Код анализе буџета може се констатовати да је буџет Општине Лопаре у порасту, у периоду од 2020. до 2024. године за 36,98%, односно са 6.550.000 у 2020. на 8.972.000 КМ у 2024. години. Истовремено, расла је и буџетска потрошња. Треба напоменути и да се у оквиру остварених прихода налазе и текуће помоћи, тј. кредитна средства добијена на име санације посљедица елементарних непогода на подручју наше општине.

Посматрајући укупне остварене расходе видљиво је да су се и они повећавају и да су већи од остварених прихода у свакој од посматраних година, због чега се из године у годину акумулирао дефицит. С обзиром на износ и тренд кретања укупно остварених прихода, неопходно је ускладити кретање укупно остварених расхода из године у годину са укупно оствареним приходима, односно смањити укупну потрошњу.

Најзначајнији приходи општине Лопаре су порески приходи, њихов удио у укупном буџету увећан је са 78,11 % у 2020. години на 84,63 % у 2024. години.

Табела 54: Преглед остварених прихода и расхода

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
УКУПНО: ПРИХОДИ	5.575.857	6.486.278	7.128.524	7.292.925	8.609.529
Порески приходи	4.355.482	5.300.374	6.079.724	6.171.948	7.286.316
Непорески приходи	329.974	345.539	408.604	346.370	326.785
Текућепомоћи (грантови)	112.726	10.225	0	124.044	250.000
Капиталне помоћи (трансфери)	725.813	749.025	609.901	584.621	595.524

Укупни примици	51.862	81.115	30.295	65.942	150.904
УКУПНО: РАСХОДИ	6.452.230	7.130.977	7.530.591	7.843.267	8.900.722
Текући трошкови	5.358.708	5.479.666	6.262.278	6.758.065	7.843.386
Капитални трошкови	97.382	121.691	101.610	83.893	538.236
Укупни издаци	996.140	1.529.620	1.166.703	1.001.309	1.084.789
РАЗЛИКА: ПРИХОДИ - РАСХОДИ	-876.373	-644.699	-402.067	-550.342	-291.193

Извор: Одјељење за финансије Општинске управе општине Лопаре

Треба напоменути да анализа буџета Општине Лопаре не укључује родну димензију. Родно одговорно буџетирање (РОБ) представља методолошки приступ који анализира да ли и како различите буџетске ставке утичу различито на жене и мушкарце, дјечаке и дјевојчице, и обезбјеђује да јавна потрошња доприноси смањењу постојећих родних неједнакости.

Буџетска издвајања за поједине секторе

У општини Лопаре, као у већини других БиХ општина, доминирају текући трошкови у односу на капиталне трошкове. Структура која је временом имала рацио 2/3 за текуће трошкове, а 1/3 за капиталне трошкове, промијенила се драстично тако што је у 2024. години учешће текућих трошкова износило 86 % у односу на 2020. годину када је њихово учешће износило (81,81) %. Капитални издаци су пали на само 6 % у 2024. години у односу на 6,88 % у односу на 2020. годину. Међутим, треба напоменути да је на наведене постотке у 2024. години утицало и то што 2,06% расхода чине остали издаци (за измирење доспјелих обавеза).

У оквиру текућих трошкова у 2024. години, 45,85 % трошкова се односи на трошкове плата и накнада и порезе и доприносе, те материјалне трошкове рада администрације, а 9,17 % на текуће помоћи (углавном за помоћи појединцима и непрофитним организацијама и субвенције јавним предузећима), док су капитални трошкови износили око 6,00 % укупних расхода буџета.

У укупној структури расхода доминирају трошкови општих јавних услуга (са око 66,94 % - у 2024. години), затим слиједе издвајања за социјалну заштиту (14,10 %), заштиту човјекове околине (3,21 %), а затим слиједе издвајања за економске послове (унутар којих су и издвајања за економске развојне пројекте) 6,05 %, рекреацију и културу (4,84 %) за стамбене и заједничке послове (9,25 %), унутар којих се налазе издвајања за изградњу и обнову комуналне инфраструктуре и остала издвајања за образовање, културу, спорт, религију.

Важно је истаћи да издвајања за социјалну заштиту имају тренд смањења од 17,44 % укупних расхода у 2020. години до 14,10 % у 2024. години. Издвајања за образовање се крећу око 3,74 % укупних расхода у 2020. години до 5,37 % укупних расхода у 2024. години. Издвајања за рекреацију, културу и религију варирају од 5,45 % укупних расхода у 2020. години до 6,26 % у 2024. години. Издвајања за здравство су испод 1 % те се крећу у распону око 0,40 % расхода у 2020. и око 0,66 % у 2022. години, а последњих година се смањују. Издвајања за јавни ред и сигурност налазе на нивоу испод 1%.

Пројекције прихода и документи виших нивоа власти

Како општина Лопаре има акумулирани дефицит, који приспијева као обавеза, а нема назнака за пораст прихода/помоћи, нужно је усвојити приступ реалистичног планирања буџета те извршити приоритетисање и рационализацију расхода у складу са могућностима финансирања, и припремити финансијски и динамички план сервисирања дефицита. У 2025. години општина Лопаре дугорочно задужила у износу 1.600.000 КМ. Преласком Дома здравља „Роса Хацивукковић“ Лопаре на трезорско пословање Буџет је увећан за неких 3-3,5 милиона КМ па је на основу наведеног Буџет за 2025. годину планиран на нивоу 14.162.000 КМ.

То значи да би се буџет за наредних 5 година могао планирати на нивоу од 12 милиона КМ, те линеарним повећањем од неких 9 % годишње с тим да би расходи били нижи за средства намијењена за сервисирање дијела дугова из претходних година. С тим у вези, значајно би било везивати поједине приходе са намјеном утрошка средстава. Тако би се средства прикупљена од пореза на имовину те комуналних такси могла везивати за развој и унапређење комуналне инфраструктуре.

У наредном петогодишњем периоду, за финансирање Стратегије развоја општине Лопаре, очекује се да ће се из буџета издвојити око 1,5 милион КМ и обезбиједити из вањских извора око 1 милион КМ. При томе имати на ума да у четворогодишњем периоду 2018-2022. године за реализацију Стратегије из сопствених средстава издвојено 829.188 КМ, док је из вањских извора обезбијеђено 3.089.721 КМ. С тим у вези, потребно је истаћи да у периоду 2020-2024. године, нису сви пројекти капиталних инвестиција били укључени у Стратегију, док су у прогнозу за наредни период укључена и средства планирана за капиталне пројекте који ће бити саставни дио програма за реализацију ревидиране Стратегије, те је износ средстава из прогнозе финансирања већи у односу на протекли период, а детаљнија појашњења су дата у документу Прогнозе могућности финансирања, у прилогу документа Стратегије. Важно је напоменути да је тренутно у изради програм капиталних инвестиција општине Лопаре.

Анализа прихода Општине Лопаре

Приходовну страну буџета општине чине порески и непорески приходи, грантови, трансфери и примици за нефинансијску имовину. У периоду 2020-2024. година укупни буџетски приходи и примици за нефинансијску имовину остварени су у износу од 35.074.318 КМ што је 91,19 % од планираног износа. По годинама то је за 2020. годину 5.575.857 КМ што је 85,13 %, за 2021. годину 6.486.278 КМ што је 88,56%, док је за 2022. годину 7.109.729 КМ што је 92,73 %, те за 2023. годину износ 7.292.925 КМ што је 91,73 % и 2024. године 8.609.529 КМ што је 95,96 % планираних прихода.

Највећи пад остварених прихода је настао 2020. године, а разлог је посљедица изазвана појавом корона вируса. Раст остварених прихода у 2024. години је резултат раста индиректних пореза, трансфера и грантова.

Табела 55: Укупни планирани и остварени приходи општинског буџета у КМ

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Укупни планирани приходи	6.550.000	7.324.000	7.667.000	7.950.000	8.972.000
Укупни остварени приходи	5.575.857	6.486.278	7.109.729	7.292.925	8.609.529

Извор: Одјељење за финансије Општинске управе општине Лопаре

Табела 56: Листа прихода општине и њихово процентуално учешће у укупним приходима

Опис	Извршење буџета за 2020. годину	Извршење буџета за 2021. годину	Извршење буџета за 2022. годину	Извршење буџета за 2023. годину	Извршење буџета за 2024. годину
БУЏЕТСКИ ПРИХОДИ	5.523.995	6.405.163	7.098.229	7.226.983	8.458.625
Порески приходи	4.355.482	5.300.374	6.079.724	6.171.948	7.286.316
Приходи од пореза на доходак и добит	0	0	0	0	0
Доприноси за социјално осигурање	0	0	0	0	0
Порези на лична примања и приходи од самосталних дјелатности	174.091	182.153	206.955	280.128	351.049
Порези на имовину	164.273	226.400	188.085	212.152	220.536
Порези на промет производа и услуга	43	46	252	0	250
Царине и увозне дажбине	0	0	0	0	0
Индиректни порези прикупљени преко УИО	4.013.645	4.886.800	5.663.857	5.578.266	6.676.535
Остали порески приходи	3.430	4.975	20.567	101.402	37.946
Непорески приходи	329.974	345.539	408.604	346.370	326.785
Приходи од финансијске и нефинансијске имовине и позитивних курсних разлика	43.913	42.012	41.291	45.529	60.162
Накнаде, таксе и приходи од пружања јавних услуга	285.536	302.907	319.496	299.066	266.623
Новчане казне	300	620	330	1.775	0
Приходи од финансијске и нефинансијске имовине и трансакција размјене између или унутар јединица власти	0	0	0	0	0
Остали непорески приходи	225	0	47.487	0	0
Грантови	112.726	10.225	0	124.044	250.000

Трансфери између или унутар јединица власти	725.813	749.025	609.901	584.621	595.524
Примици за нефинансијску имовину	7.240	34.670	11.500	19.600	0
Примици за нефинансијску имовину из трансакција између или унутар јединица власти	0	0	0	0	0
Примици од финансијске имовине	1.974	1.974	1.974	1.974	0
Примици од задуживања	0	0	0	0	0
Остали примици	42.648	44.471	16.821	44.368	121.393
УКУПНИ ПРИХОДИ	5.575.857	6.486.278	7.128.524	7.292.925	8.609.529

Извор: Одјељење за финансије Општинске управе општине Лопаре

Анализа расхода општине Лопаре

Буџет Општине Лопаре у расходној структури има четири компоненте: - Расходе за лична примања запослених и расходпо основу коришћења роба и услуга; - Грантове, субвенције и дознаке на име социјалне заштите; - Издатке за нефинансијску имовину (капиталне инвестиције); - Издатке за отплату дугова (отплата дугова по кредитима). Трећа компонента општинског буџета представља развојну компоненту буџета и чини средство за реализацију програма зацртаних у стратешком развојном документу. Осим средстава која се у буџету планирају за капиталне инвестиције, циљеви Стратешког плана развоја општине реализују се и кроз средства за грантове, субвенције и дознаке, која представљају бесповратан вид дознака које имају за циљ да помогну у обављању редовне или специфичне групе активности (пројеката).

У периоду 2020. до 2024. године удио издатака за нефинансијску имовину је растао са највећим процентом 2021. године (14,33%). По годинама се кретало од 6,98% 2020. године, док је 2022. године проценат 7,08%, а у 2023. години нешто нижи 5,16%, те у 2024. години износи 6,05% од укупних расхода. Издаци за отплату дугова су учествовали у укупним расходима у проценту од 6,66 % у 2020. години, затим 4,19 % у 2021. години, 5,20% у 2022. години, те 3,26% у 2023. години и 2,08% у 2024. години.

Табела 57: Листа расхода општине и њихово процентуално учешће у укупним расходима

Опис	Извршење буџета за 2020. годину	Извршење буџета за 2021. годину	Извршење буџета за 2022. годину	Извршење буџета за 2023. годину	Извршење буџета за 2024. годину
БУЏЕТСКИ РАСХОДИ	5.456.090	5.601.357	6.363.888	6.841.958	7.815.933
Текући расходи	5.358.708	5.479.666	6.262.278	6.758.065	7.716.602
Расходи за лична примања запослених	2.135.042	2.399.307	2.673.954	2.939.926	3.538.227
Расходи по основу коришћења роба и услуга	1.210.268	1.142.275	1.353.192	1.524.195	1.708.863
Расходи финансирања и други финансијски трошкови	153.693	146.303	112.315	118.262	116.915
Субвенције	104.982	59.250	86.300	78.000	153.200
Грантови	501.467	522.842	757.473	669.242	822.930
Дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина и градова	1.124.957	1.059.268	1.102.638	1.313.155	1.265.205
Дознаке на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања	0	0	0	0	0
Расходи финансирања, други финансијски трошкови и расходи трансакција размјене између или унутар јединица власти	26.741	24.894	25.319	24.112	23.067
Расходи по судским рјешењима	101.558	125.527	151.087	91.173	88.195
Трансфери између и унутар јединица власти	97.382	121.691	101.610	83.893	99.331
Трансфери између различитих јединица власти	42.382	41.691	32.610	33.681	10.331
Трансфери унутар исте јединице власти	55.000	80.000	69.000	50.212	89.000
Буџетска резерва	0	0	0	0	0
Издаци за нефинансијску имовину	450.434	1.022.097	533.004	404.769	538.236
Издаци за произведену сталну имовину	450.434	940.352	454.394	279.911	359.843
Издаци за драгоцености	0	0	0	0	0
Издаци за непроизведену сталну имовину	0	30.000	10.000	117.000	164.089
Издаци за сталну имовину намјењену продаји	0	0	0	0	0

Издаци за стратешке залихе	0	0	0	0	0
Издаци за залихе материјала, робе и ситног инвентара, амбалаже и сл.	0	0	0	0	0
Издаци за улагање на туђим некретнинама, постројењима и опреми	0	51.745	68.610	7.858	14.304
Издаци за нефинансијску имовину из трансакција између или унутар јединица власти	0	0	0	0	0
Издаци за нефинансијску имовину из трансакција између или унутар јединица власти	0	0	0	0	0
Издаци за финансијску имовину	0	0	0	0	0
Издаци за финансијску имовину	0	0	0	0	0
Издаци за финансијску имовину из трансакција између или унутар јединица власти	0	0	0	0	0
Издаци за отплату дугова	430.028	298.442	391.734	255.711	185.019
Издаци за отплату дугова	383.686	254.848	345.781	209.880	139.881
Издаци за отплату дугова и трансакција између или унутар јединица власти	46.342	43.594	45.953	45.831	45.138
Остали издаци	115.678	209.081	241.965	340.829	361.534
Остали издаци	92.049	177.754	232.784	309.335	342.409
Остали издаци из трансакција између или унутар јединица власти	23.629	31.327	9.181	31.494	22.706
УКУПНИ РАСХОДИ	6.452.230	7.130.977	7.530.591	7.843.267	8.900.722

Извор: Одјељење за финансије Општинске управе општине Лопаре

2.2. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ

На основу прикупљених података који показују тренутно стање и промјене у појединим областима, урађена је SWOT анализа општине Лопаре, односно анализа основних снага, слабости, могућности и пријетњи са којима се суочава општина Лопаре.

Користећи SWOT анализу у стратешком планирању, односно, идентификујући интерне и екстерне факторе који утичу на развој општине Лопаре, стратешки циљеви и будуће интервенције кроз пројекте су дефинисани на начин да се искористе могућности за развој засноване на снагама, уз елиминисање слабости на које је могуће утицати и смањење утицаја пријетњи, гдје је могуће.

2.2.1. SWOT анализа

Анализа снага, слабости, могућности и пријетњи је приказана у наредном табеларном приказу.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Унапријеђена јавна инфраструктура и повољни услови за развој пољопривреде (воћарство, ратарство и сточарство) - Природни ресурси (обрадиво земљиште, шуме, руде, минералне воде) - Близина великих центара и главних саобраћајних комуникација (аутопут Београд-Загреб, лука Брчко, регионални и магистрални путеви) - Брзо рјешавање захтјева за регистрацију дјелатности и подршка МСП - Постоје капацитети и потенцијали за развој сектора дрвне и метало-прерађивачке индустрије и грађевинарства - Расположивост обрадивих површина (број обрадиве површине по глави становника се креће око 1 ha) - Препознатљивост и традиција у воћарству (шљива, јагода, крушка, кајсија...) - Потенцијали за извоз воћа - Значајан број дијаспоре, опредељеност локалне управе на сарадњу са дијаспором и одржавање Дана дијаспоре - Потенцијал за отварање прерађивачких капацитета у пољопривреди (дестилерија, хладњаче) - Препознатљиви у одбојкашком спорту - Традиционалне манифестације (Дани дијаспоре, Ђурђевданске свечаности, Мајевичко посијело, итд.) - основа за активирање жена у руралном туризму и предузетништву - Успостављена инфраструктура за област културе (ЈУ Центар за културу и информисање) - Успостављена инфраструктура за пружање палијативне његе (старачки домови са	- Неријешени имовинско-правни односи - Непостојање просторног плана - Негативни природни прираштај, одлив становништва и континуирано смањење броја становника - Опадајући удио жена у популацији општине - Слаба економска моћ становништва - Висока стопа незапослености, нарочито међу младом популацијом и женама мала запосленост у сектору производње - Одлив младих (нарочито женске популације) због школовања и запослења у другим срединама - Недостатак кадрова - Неразвијени капацитети задруга - Уситњеност пољопривредних посједа „Невидљиви рад“ жена у пољопривреди — формално регистровани носиоци газдинстава су претежно мушкарци, иако жене значајно учествују у производњи - Низак приступ жена пољопривредним подстицајима, обукама и кредитима као последица формалног статуса - Неорганизован заједнички наступ произвођача на тржишту - Непостојање капацитета за складиштење и прераду пољопривредних производа - Систем подршке инвеститорима недовољно развијен - Неискориштени капацитети за развој туризма - Недовољно развијен систем локалног и међуопштинског јавног превоза, нарочито ђака - Недовољно развијен систем водоснабдијевања

капацитетом од 140 лежаја) - Осигурана здравствена услуга за жене жртве насиља без административних ограничења - Развијена образовна инфраструктура, сви становници општине имају приступ основном и средњем образовању - Задовољавајућа инфраструктура и опремљеност за примарну здравствену заштиту - Доступност и покривеност већине мјесних заједница са територије општине одвозом чврстог отпада - Административне услуге шалтер сале су на задовољавајућем нивоу (брза обрада докумената) - Отвореност општине и спремност да учествује у регионалним развојним пројектима - Нема већих индустријских загађивача на територији општине - Постојање ненарушеног биодиверзитета - Незагађеност земљишта - Уређеност сектора који се односи на сигурност грађана (постојање Форума за безбједност, добро опремљена ватрогасна јединица)	- Недовољно развијен систем канализације и непостојање система пречишћавања и збрињавања отпадних вода - Непостојање системски ријешене топлификације насеља и употреба некавалитетног угља има лош утицај за животну средину - Недовољно развијена еколошка свијест и незаинтересованост становништва за одвоз чврстог отпада - Пријава боравка становника у другим општинама ради остваривања бенефиција - Непостојање пословне зоне - Недовољна опремљеност школа - Удаљеност депоније и велики трошк. одвоза отпада (не постоји претоварна станица) - Оштећена саобраћајна и стамбена инфраструктура у клизиштима - Непостојање техничке документације за заштиту изворишта - Недовољан број специјалиста за одређене области медицине, посебно за ментално здравље - Мала заступљеност жена у јавном животу и у органима локалне власти Неразвијен систем енергетске ефикасности и недовољна примјена мјера енергетске ефикасности на јавним објектима - Значајан број клизишта и деградација земљишта - Контаминација земљишта минама - Недовољни властити капацитети општине у свим сферама развоја (недостатак квалификованих кадрова и финансијских средстава) - Недовољно развијена и некавалитетна спортска инфраструктура - Недовољна активност организација цивилног друштва (капацитети за развој пројеката)
---	---

МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
- Прекогранична сарадња (повезивање са другим регијама и срединама) - Пројекти подршке локалном економском развоју (ЕУ фондови и остали фондови) - Подршка и потенцијали дијаспоре (значајан број становника живи и ради у иностранству)	- Политичка нестабилност у БиХ - Лош имиџ државе у свијету - Неусклађеност домаћих прописа са прописима ЕУ - Неуређеност законске регулативе са честим измјенама

• Пројекти виших нивоа власти • ФИГАП II програм (Финансијски инструмент за имплементацију Гендер акционог плана БиХ) као директан извор финансирања родно одговорних мјера • Реконструкција и изградња регионалног пута Брчко-Лопаре-Тузла • Програми и фондови за примјену мјера енергетске ефикасности • Утицај и близина великих центара: Бијељина, Тузла, Брчко	• Неповољна кредитна политика • Смањен прилив директних страних улагања због неповољног окружења, непостојање стимулације или др. видова помоћи за инвеститоре на вишем нивоу власти (ентитетски ниво). • Недостатак ингеренција јединица локалне самоуправе (у рјешавању имовинско-правних односа и сл.) • Све израженији одлив младих (укључујући жене) из руралних средина Републике Српске у градске центре и иностранство • Растући демографски притисак — старење популације са повећаном потребом за услугама његе, али без одговарајуће инфраструктуре
--	--

2.2.2. Стратешки фокуси

Издавањем јединствених конкурентских предности и њиховим спајањем са вањским приликама, с једне стране, и повезивањем слабости и пријетњи, с другестране, Развојни тим је дефинисао стратешке фокусе на које треба концентрисати ресурсе у наредном стратешком периоду. У складу са принципом интегрисања перспективе једнакости полова у све фазе стратешког планирања, општина Лопаре се опредјељује за равноправност полова као одговоран приступ у оквиру хоризонталног (међусекторског) начела које се уграђује у стратешке фокусе. При дефинирању фокуса Општина Лопаре се определијелила за три дугорочна фокуса на којима жели да ради у наредном периоду:

Стратешки фокус 1: Искориштавање потенцијала за развој пољопривреде, туризма и осталих грана привеле

Општина Лопаре располаже значајним природним ресурсима, повољним климатским условима и дугом традицијом пољопривредне производње, што представља једну од њених најважнијих развојних предности. С обзиром на то да већина становништва живи у руралним подручјима, развој локалне економије у наредном периоду биће усмјерен на јачање конкурентности пољопривреде, стварање веће додате вриједности кроз прераду пољопривредних производа и боље позиционирање домаћих произвођача на тржишту.

Посебна пажња биће посвећена унапређењу воћарства, сточарства и мљекарства, уз подршку модернизацији производње, изградњи складишних и прерађивачких капацитета, промоцији квалитетних домаћих производа и јачању сарадње међу пољопривредним произвођачима ради заједничког наступа на тржишту. Истовремено, настојаће се обезбиједити веће коришћење расположивих фондова за рурални развој и пољопривреду, како би се подстакле инвестиције и убрзао развој овог сектора.

Развој руралне економије биће додатно подржан кроз јачање женског предузетништва и samozapoшљавања, посебно у областима прераде пољопривредних производа, производње здраве хране, агротуризма, етно-туризма и традиционалних заната. На тај начин допринијеће се економском оснаживању жена, диверзификацији прихода домаћинстава и очувању локалне традиције.

Поред пољопривреде, значајан развојни потенцијал Лопара налази се у туризму и другим привредним дјелатностима. Због тога ће активности бити усмјерене на унапређење пословног окружења, привлачење домаћих и страних инвестиција, укључујући инвестиције дијаспоре, те стварање повољнијих услова за развој малих и средњих предузећа. Посебан нагласак биће стављен на валоризацију природних,

културних и рекреативних потенцијала Мајевице и ширег подручја општине, кроз унапређење туристичке понуде и заједничку промоцију туристичких атракција у сарадњи са сусједним локалним заједницама.

Остваривање овог стратешког фокуса подразумејева и континуирано улагање у развој људских ресурса, кроз програме стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације у складу са потребама локалне привреде. Посебна пажња биће посвећена дефицитарним занимањима и већем укључивању жена и младих на тржиште рада, како би се створили предуслови за отварање нових радних мјеста, раст запослености и дугорочно јачање економске отпорности општине.

Стратешки фокус 2: Смањење негативног миграционог тренда становништва, посебно младих, кроз улагање у све сегменте друштвеног развоја

Један од највећих развојних изазова са којим се општина Лопаре суочава јесте дуготрајан негативан демографски тренд, праћен одласком становништва, посебно младих и високообразованих људи. Смањење броја становника утиче на расположивост радне снаге, одрживост јавних услуга и укупан друштвени и економски развој локалне заједнице. Иако су питања запошљавања и економских прилика обухваћена фокусом који се односи на привредни развој, заустављање негативних демографских кретања захтијева и значајна улагања у квалитет живота, доступност услуга и јачање друштвене кохезије.

Због тога је овај стратешки фокус усмјерен на стварање окружења у којем ће сви грађани, а посебно млади, жене и породице, имати боље услове за живот, рад и лично остварење. Посебна пажња биће посвећена модернизацији и унапређењу инфраструктуре и опремљености у областима образовања, здравства, културе и спорта, како би се обезбиједиле квалитетније и доступније јавне услуге у складу са потребама становништва.

Развој локалне заједнице подразумејева и јачање социјалне сигурности, здравствене заштите и инклузије свих категорија становништва, са посебним фокусом на рањиве групе, жене, старије особе и лица са инвалидитетом. Истовремено, настојаће се обезбиједити једнаке могућности за све грађане кроз јачање институционалних механизма за равноправност полова, веће учешће жена у јавном животу и доношењу одлука, као и кроз подршку њиховом економском оснаживању и усклађивању породичних и професионалних обавеза.

Посебан сегмент овог фокуса односи се на развој политика и програма усмјерених на задржавање младих и високообразованих кадрова у локалној заједници. То подразумејева стварање повољнијег друштвеног амбијента, подршку професионалном развоју, веће могућности за активно учешће младих у животу заједнице, као и јачање локалних капацитета за креирање садржаја и услуга које одговарају њиховим потребама.

Важну улогу у остваривању овог фокуса имаће организације цивилног друштва као партнери локалне управе у препознавању потреба грађана, провођењу развојних иницијатива и подстицању активног учешћа јавности у процесима доношења одлука. Истовремено, посебна пажња биће посвећена унапређењу доступности јавних услуга и повезаности свих дијелова општине, укључујући развој функционалнијег система јавног превоза који ће омогућити бољу повезаност удаљених мјесних заједница са општинским центром.

Кроз унапређење квалитета живота, доступности услуга, социјалне сигурности и могућности за лично и професионално напредовање, овај стратешки фокус треба да допринесе стварању услова за демографску стабилизацију и дугорочно јачање друштвене виталности општине Лопаре

Стратешки фокус 3: Унапређење квалитета живота грађана и заштита животне средине

Квалитет комуналне и саобраћајне инфраструктуре, стање животне средине и сигурност становништва представљају важне предуслове за укупан друштвени и економски развој општине Лопаре. Иако су питања привредног развоја и друштвеног стандарда обухваћена претходним стратешким фокусима, дугорочни развој локалне заједнице није могућ без континуираног улагања у комуналну инфраструктуру и одговорног управљања природним ресурсима и животном средином.

Полазећи од потребе да се обезбиједи квалитетнији услови живота за становништво на цијелом подручју општине, овај стратешки фокус усмјерен је на модернизацију и развој комуналне инфраструктуре, унапређење еколошких стандарда и повећање отпорности на природне и друге ризике.

Посебна пажња биће посвећена обезбјеђивању поузданог и квалитетног водоснабдијевања, како би се створили услови за равномјеран развој свих насељених мјеста и подигао стандард живота становништва. Истовремено, активности ће бити усмјерене на развој канализационе инфраструктуре и

система за пречишћавање отпадних вода, с циљем смањења негативних утицаја на животну средину и очувања водних ресурса.

У области управљања отпадом акценат ће бити стављен на јачање система организованог прикупљања и одвоза отпада, подизање свијести грађана о значају одговорног поступања са отпадом, као и смањење појаве дивљих депонија и непрописног одлагања отпада. На тај начин допринијеће се очувању природних вриједности и унапређењу квалитета животне средине на подручју општине.

Развој и модернизација путне инфраструктуре представљаће један од кључних приоритета, будући да квалитетна саобраћајна повезаност има директан утицај на доступност јавних услуга, привредне активности, туристички развој и квалитет живота становништва. Посебан значај имаће активности усмјерене на побољшање локалне путне мреже и повезаности руралних подручја са општинским центром и ширим регионом.

С обзиром на изражене природне ризике који су присутни на подручју општине, овај фокус обухвата и мјере усмјерене на јачање система заштите и спасавања, превенцију и санацију клизишта и одрона, те унапређење безбједности становништва и инфраструктуре. Кроз интегрисан приступ управљању простором, инфраструктуром и природним ресурсима настојаће се створити услови за одржив развој, већу отпорност локалне заједнице и очување природног окружења за будуће генерације.

2.2.3. Визија и стратешки циљеви

Визија развоја општине Лопаре је заснована на основним вриједностима становника општине Лопаре и представља основу развоја општине. Визија се осврће на приоритетна подручја дјеловања и садржи све релевантне вриједности које заједница признаје за компаративне предности и могућности које је потребно искористити на путу развоја.

Из визије су дефинисани и стратешки циљеви, који суштински не одређују управце развоја, обзиром да су прилагођени како би били јасни и конзистентни за све кориснике Стратегије и грађане општине Лопаре.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Побољшани услови за развој и конкурентност локалне економије привлачењем инвестиција, рационалним кориштењем постојећих ресурса и равномјерним развојем Општине

Предложени индикатори утицаја за овај стратешки циљ су:

- Број запослених лица на подручју општине (Извор: РЗС РС, Пореска управа)
- Број активних пословних субјеката (привредна друштва и предузетници) (Извор: АПИФ)
- Просјечна нето плата на подручју општине (Извор: РЗС РС)

Стратешки циљ: Побољшани услови за развој и конкурентност локалне економије привлачењем инвестиција, рационалним кориштењем постојећих ресурса и равномјерним развојем Општине	Индикатор стратешког циља	Полазна вриједност 2024. година	Циљна вриједност 2033. година
	Број запослених лица на подручју општине	1.237	1450
	Број активних пословних субјеката	53	75
	Просјечна нето плата на подручју општине – (у КМ)	1.223	1.950

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Уређена и сигурна друштвена средина са квалитетнијим животом грађана

Овај стратешки циљ се односи на фокус везан за улагање у све сегменте друштвеног живота за смањење негативног миграционог тренда становништва, посебно младих, те у складу с тим очекивани утицаји овог стратешког циља се односе на следеће:

- Укупан број становника општине (Извор: Процјена РЗС РС)
- Индекс старења становништва или учешће младих (15–29 година) у укупном становништву (Извор: РЗС РС)
- Алтернативно: број дјеце уписане у прве разреде основних и средње школе
- Природни прираштај / миграциони салдо становништва (Извор: РЗС РС)

Стратешки циљ: Уређена и сигурна друштвена средина са квалитетнијим животом грађана	Индикатор стратешког циља	Полазна вриједност 2024. година	Циљна вриједност 2033. година
	Укупан број становника општине	12.404	13.000
	Учешће младих (15–29 година) у укупном становништву	8,2%	9%
	Миграциони салдо становништва	негативан	позитиван

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Здрава и очувана животна средина, са квалитетним управљањем чврстим отпадом, рационалним кориштењем обновљивих извора енергије и унапријеђеном енергетском ефикасношћу

Овај стратешки циљ се односи на фокус 3 који се односи на изградњу техничке инфраструктуре у циљу унапређења квалитета живота грађана и заштита природне средине, посебно у сегменту унапређења система за управљање отпадом, смањење угрожености од несрећа, те примјену мјера енергетске ефикасности.

Очекивани утицаји овог стратешког циља се односе на следеће:

- Проценат становништва обухваћен јавним водоснабдијевањем (Извор: комунално)
- Проценат становништва обухваћен организованим одвозом отпада (Извор: комунално)

- Инсталисана снага система обновљивих извора енергије на подручју општине (kW) (Извор: Општинска управа)
- Алтернативно: Број објеката у којима се користе обновљиви извори енергије (соларна енергија, биомаса, топлотне пумпе и сл.)

Стратешки циљ: Здрава и очувана животна средина, са квалитетним управљањем чврстим отпадом, рационалним кориштењем обновљивих извора енергије и унапријеђеном енергетском ефикасношћу	Индикатор стратешког циља	Полазна вриједност 2024. година	Циљна вриједност 2033. година
	Проценат становништва обухваћен јавним водоснабдијевањем	30%	45%
	Проценат становништва обухваћен организованим одвозом отпада	75% (процјена)	90%
	Инсталисана снага система обновљивих извора енергије на подручју општине (kW)	25 kW	500 kW